

POL

LE

NOVEYIN

A Notha Dona dè Chärvi

Ke l'a volu îthre bordzêre de La Rotse,
in rêmârhyèmin dè to chin ke l'a fi por mè, dèdiyô ha pitha
A l'okajyon dè mon ordinahyon è dè ma premîre mècha
Furboua le 10 dèjuyè La Rotse le 17 dè juyè

1927 - 1977

N O V E Y I N

Pîthe in 8 tablô

pä Franthi-Jàvyé Brodä. Mujika dè Dzojè a Mark, chon frarè

Pärchenädzo

=====

Dzatchyè, fretchyi	55 an
Lisa, dona a Pol,	50 an
Pol, chon fe	22 an
Vouèli, tinyàre dè montanyè	50 an
Luk, armayî	20 - 30 an
Djyan, barlatê	25 an
Kotchyî, vètèrinêre	40 an
Polite, brakonyé	40 - 45 an
Roger, na märe, bèvyâ	25 an
Jandärme	30 - 40 an
Le Bouébo	13 - 15 an
Bärnä, chènya a Rose	55 an
Ana, dona a Rose	50 - 55 an
Rose, miya a Pol	20 an
Finon, bala fiye Bärna	35 an
Katri, dona a Djyan le barlatê	55 an
Mark, infan a Pol et Rose	7 an
Koläte, infan a Pol et Rose	9 an

=====

L'afére chë pächè din on velädzo de la Grevîre, ôtchyè dèvan 1900

Premî Tablô

Dèvan tchyè d'oûra la radjyô, tsanton

F U R I

1

To rè vârdêyè to rè hyorè,
To rèprin ya: l'è le fûri !
Lè-j'oji tsanton chu lè brantsè,
Pouâton di boutsè po lou ni.

Rèfrin

Doû ka hyorechon ko lè-j'âbro,
Ma kemin l'aron a chufri
Tantchyè k'enfin, din lou minâdzo
Le bouneû vînyè fêr' chon ni !

2

Dzoûno, vîyo, avu korâdzo,
Andrenon pä lè prä, lè tsan,
Doû koû pär dzoua, pä le velâdzo,
Pächon lè kolâre, to pyan. Rèf.

3

Chohyè dza l'oûra di chenayè.
Armayî , tînyidè vo prè !
Djyu vuyè k'avu hou j'armmayè
Vo pacha l'èthu chantchy'è nè ! Rèf.

La radjyô ch'âre

T A B L Ô I

Ou pêyo vä Dzaotchyè, le fretchyî, in-nan le mi d'ävri, on kou dèvan midzoua.

Scène I Dzaotchyè , Lisa

Lisa. - L'a to pari fi on bâ d'ävri, tank'ora.

Dzaotchyè - Bin tank'ora, ma no chin pao ou bè. Atindin adî po vère No-j'an pao onko jou la nê ou koukou.

Lisa - L'è veré, ma din ti lè ka, chu gayao benéje ke le kurti chi fê. Rose è Mâri m'an bin îdjiyî. Bèjonyè, pächke mè, po focherao è po trintao ...

Dzaotchyè - Bin chur; li a on-n'aodzo por to. T'i kemin mè: vindrè proû on momin ke no fudrè rènonhyî. Pâ bouneû ke l'ari Pol po mè rinpyähyî, è ke tè t'ao Mâri. No-j'an proû na gayao galéja bala fiye inke. Ma kan pol rèprindrè la fretchyîre, bin chur ke Mâri è nothon Pyéro modèron tinyi le bin ke l'é atsetao dèvant'an.

Lisa - Vouä ! Paorlin pao dè chin po le momin. Alin adî tantchyè lé. No chin ti doû in bouna chindao, è tè te tré la mota ache bin tchyè on dè vint'an.

Dzaotchyè - Fô prâ ! Avu chi bâ tin, li a dza di payijan ke chëyon; avu chin, kâlon bin mé tchyè chti l'evä, dou lathî ke djyinthè bin. Lè kaovè chon djyora pyênè. Fudrè proû arouvao a litchyidao to chin.

Lisa - Bin chur. T'oudrè proû bin d'avi Pol po tè chèkondao chti tsô tin pâ la fretchyîre.

Dzaotchyè - T'i chur ! Chè ke trintsè bin, le mîmo ! E pu ke l'è dè pochyin. N'in d'a pao prâ a li betao dèvan ... panyi Pyéro, kan bin l'è on to galé.

Lisa - Fô proû ke chi on to bon, chin chin cheri pao châyê le premî chu tota la linye a Grandenâvoua.

Dzaotchyè - Ah ! Chin, pu dre ka m'a fi têrubiamin pyéji ! Chuto ke l'avi a fère a fouaorta partchya. N'in d'avi yon dè pār d'avô, on fe dè fretchyî achébin, k'îrè gayao fouao. Ma li a rin pu: po trintchî, l'è Pol ke l'a jou le ponpon.

Lisa - l'a chin din le chan: dè ta pao, l'è a la trèjîma jènèrahyon dè fretchyî, è de la maoye, a la chèkonda.

Dzaotchyè - O pu, la Grevîre cherè adî to dou lon le payî dou mèyou
fre è di mèyou-j'armayî. Chin l'è pao du vouè. Chin l'è
din le chan (i tapon) Intraodè !

Scène II Dzaotchyè, Lisa, Vouèli.

Vouèli - (in-n'intrin) Bondzoua !

Dzaotchyè è Lisa. - Bondzoua, Vouèli !

Lisa. - Achtao vo (Vouèli ch'achîtè) E pu, kemin va the, chi bré ?
Djyora rètâkounao a de bon ?

Vouèli. - L'è djuchtamin chin ke m'amênè. Mè krèyé d'îthre tchyitho
dinche. Ma l'è jou mô rêbetao è lou va fayi le mè rè trochao
chta chenan-na ke vin.

Lisa. - Ma ! To parê !

Dzao. - Tchyin guinyon !

Vouèli. - Te pou achura dre ! Kan l'avé jou le brê dèje chi biyenè,
a la réche, l'své kru ke m'îro rin tchyè fotu fro le kâdo.
Ma ch'è trovao ke le bré îrè trochao in duvè pyäthè. L'an
kudjyî mè chin rètakounao, ma , ma l'afére l'è jou mô rê-
betao in pyäthe. Chin fao ke l'è tot a rèkeminhyî ! N'in
d'é onko po doû mê, che l'è pao trè, ke m'a de le mêdzo.

Dzao. - (in moujin) Vouê... Ma kemin vou the alao, choche, po trin-
tchyî ou tsalè ? ? ?

Vouèli. - L'è bin inke l'afére. Inutilo dè moujao a menao le débatchesyâ.

Lisa. - Mao ! To parê !! Kemin voli vo fére ?

Vouèli. - L'è bin chin ke mè dèmandò...(on momin) Ora...m'è vunû on
n'idé. Ché pao chin ke vo n-in derê, chuto té, Dzaotchyè.
(on momin) T'ao ton fe Pol, ke trintsè gayao bin. Che t'ôchè
pu le mè léchî po chti l'èthu, m'ari rindu on fyâ chävucho.

Dzao. - (in moujin) - Vouê...bin vouê... Po trintchyî, ch'in tîrèri
proû bin, ma por îthre mätre armayî, l'è adî gayao dzoûno.

Vouèli. - O po chin, mè puyo proû fére. Poûyèri è fari to chin ke pori.
Chin ke l'è por aryao, vou proû alao ! lè man l'an rin dè mô.
Ma l'è po menao le débatchesyâ, trère la mota, l'inretsi. Chin,
adon li arè pao moyin po chti an...

Dzao. - To de. Por mè, din hou kondihyon, l'aré rin kontre ke Pol tè
dèprin-nyè chti an po trintchyî. Ôra, fô vère chin ke li n'in
di, bin chur.

Vouèli. - To de ke l'è a li dè dèchidao. Che vo l'inkorädyîdè lè doû
vou proû alao.

Dzao. - No li monkèrin pao. Ma yâ è the ?

Lisa. - Mè maujo ke l'è a la kaove, in trin dè verî lè motè.

Dzao. - Va vi l'apri.

Vouèli. - Li a pao le fû. Ke fournechè pi chon travô. (Lisa chô)

Scène III Dzaotchyè, Vouèli

Dzao. - Konto proû ke tè derè pao tchè na. Ora, l'a onko djiyâmé poyî, bin chur fro doû-j'an po bouébo. La premi an, îrè avu lè Machu, pä lè Groin. Li ch'è fäρμο pyé. Ma le chèkon an, l'è ~~nâ-tseyê-ache-barlatê-îrè-an-dzourèrî-grobo-avu-dzin-è-bîthè-on-gueulaore-ke-n'avi-djiyâmé-on-mo-dè-graothe-por-li-l'a-trovao-le-tsô-tin-gran.~~ mô tsejê. Le barlatê îrè an dzourèrî, grobo avu dzin è bîthè, on gueulaore ke n'avi djiyâmé on mo dè graothe por li. L'a trovao le tsô tin gran.

Vouèli. - O bin, dè ha pao, richkè rin. Le dzinyo, cherè li, l'armayî di vatsè, Luk a la vèva, è le barlatê, Djyan a Katri, on chouao dè patron. Cha dona l'a de la tsanthe dè l'avê.

Dzao. - T'i chur. Ha, l'a ahebin pao jou trû dè tsanthe cha ya ! Chon-omo tchyao a la dzâ doû mē dèvan tchyè ke chi bouébo vînyè ou mondo... Ché pao ke farê che l'ôchè pao.

Vouèli. - Trèthè la paye, ma chin l'è rin mé tchyè on piti mihyalè ke bayè in bao è ke paoyè adî min.

Dzao. - Bin vouê. Fao pao bon po lè poûrè dzin ou dzoua d'ora: Poû dè travô, è onko mô payî. E pu adî médè machinè po trochao lè bré i-j'ôvrê.

Scène IV Dzaotchyè, Vouèli, Pol

Pol. - (in-n'intrin). - Bondzoua, Vouèli !

Vouèli. - A vo, Pol !

Dzao. - Adon, bouébo, Vouèli l'è ôtchyè a tè dèmandao.

Pol. - Ah vouê ?

Vouèli. - Vouê ; è aomèré-gayao ke te mèdjiyéchè pao tchyè na.

Pol. - Chin dèpin to chin ke l'è.

Vouèli. - L'è on gran chârvucho ke te mè poré rindre. Ora, bin chur ke t'in d'in kothèrè poutîthre...

Pol. - - Ditè adî !

Vouèli. - E bin, te chao ke l'é jou chi bré trochao-cthi l'evä. Kontao vo k'îro vouäri. Ma dèvan yä, kan l'é pachao i rayon, l'an yu ke fayi le mè rè trochao : îrè jou mô rè betao. Chin fao ke po trintchyî chti tsôtin...(on momin) Adon, l'é moujao ke te poré trintchyî a ma pyäthe. Tchyè n'in di-ho ?

- Pol. - Tchye ke... l'é djiyämé trintchyî ou tsalè, mè
- Dzao. - Djyuchtamin ! Chin tè farè na boun'èchpèrianthe.
- Pol. - Vouè ma.... chu trû dzoûno por îthre mätre armayî.
- Vouèli. - Mè, poûyo kan mimo. Che t'îrè d'akouao dè payî kemin dzinye...
- Pol. - Tchye ke vo-j'in ditè, vo, chènya ?
- Dzao. - L'è a tè dè dèchidao. Por mè, che fô, fari chin tè, chuto ke l'è po rindre chärvucho a Vouèli. L'è to dou lon jou on-n'ämi E chin tè farè tchye dou bin dè trintchyî on tsô tin ou tsalè. Li a bin de la yîte intrè on trintsaabyo è na fretchyîre.
- Vouèli. - Bin-n'intindu k'on li è pao ache bin inchtala, ma on li pou fére dou to bon fre.
- Dzaotchyè - A kondihyon dè chavi trintchyî kemin tè. L'an to dou lon betao to ton fre in première kalitao, è por mè, chu chur ke Pol aprindrè onko bin de l'afére avu tè, che chè dèchidè.
- Pol. - Vu pao dre tchye na, puchke vo-j'îthè d'akouao, chènya. Ora, bin chur ke to le travô de la fretchyîre rè tsedrè chu vo. L'è chin, ke mè charganyè.
- Dzao. - Vou proû alao; fao tè pao dou pochyin por mè.
- Pol. - E bin, puchke chènya l'è d'akouao, l'è fê.
- Vouèli. - Ora, po lè kondihyon
- Dzao. - Arandjiyîdè, vo lè doû. Vo voli proû vo-j'intindre (I tapon) Intraodè !
- Scène V Dzaotchyè, Vouèli, Pol, Polite.
- Polite. - (In-n'intrin, avu lè papê i man) Bondzoua ! Vo chédè bin pao le däri novi ?
- Dzao. - Pao onko, nâ.
- Polite. - Dou galé ! L'an robao vin mils fran a on makinyon, ou kaofé dou Triyolè a Bulo.
- Pol. - Non dè pitchyè ! Tinke on làore ke li pao avu le bè de la kuyî, kemin kan on choupè ou tsalè !
- Vouèli. - T'i chur ! L'a fi kemin hou Boltse ke pouêjon la hyâ a pyêna kuyî... è pu ke chan pao kemin l'informao.
- Polite. - Vouitidè vè, chin ke djyon inke, ou bî mitin de la paodze (bayè lè papê a Pol ke yê. Na vouärba nyon di rin).
- Pol. - Vouè, l'è dou galé ! Mè ke li é pachao dèvan yär ané, ou Triyolè, l'aré achébin pao moujao ke è n'in d'arouvèri na paryè lé chi mîme dzoua !
- Polite. - Tè ? t'ao pachao ou Triyolè chi mîme dzoua ?

- Dzao. - Bin chur: l'è jelao a Bulu le dumidzoua, in vèlo, atsetao de l'Opodèldok, por èthuvaa la renire a cha tanta Ursule. L'é profitao dè le fère a pachao ou Triyolè, a propoû de na kemanda dè vatsèrin.
- Pol. - Li volé alao pe vuto, ma l'é rakontrao on kameraodo dè Grand-zenâvoua. No-j'an atindu po marindao inthinbyo ou Triyolè, djuchtamin, pu gran tin menao lè potè. M'a fayu atindre onko gran tin chu le patron: îrè jou a Lojena. Li avi pao gran mondo: Li avê, cholè a na traobya, on martchan dè bîthè avu cha granta blouze nère. L'avi l'ä d'avi na fyârta tsanhya: dremechi chu chen' èchkabi, la tîtha rinvächaoye. Oûraovè on foua k'on li ari informao na kucîla on-n'ôtra traobya, n'in d'avi katro ke dzuyîvan ou yass. L'anourné pä lou kontrèyî; on l'a fotu le kan. Lè trè-j'ôtro li îran adî kan l'é enfin pu dichkutao avu le patron. Chin fao ke l'é pu lävi pî a pachao ondz'ârè. Ora, kan è the ke l'an robao chi makinyon ? Alaodè chavê ! Dremechi dza lé kan chu arouvao, è li îrè adî kan chu rè modao.
- Polite. - Chi, t'i chur ke ch'in rapälèrè: vin mile fran dè fotu !
- Vouèli. - Na fyârta dzornao !
- Polite. - Ô, ha chouaorta, chon min a pyindre tchye no-j'ôtro: l'an di-j'achuranthè. Ma l'è pao bin bî po le bon rènon de la kotse !
- Vouèli. - Na, chur pao ! (avu intinhyon) Chin l'è pao kemin on brakonyé ke chè fao yètao, pao veré, Polite ?
- Polite. - Raova tè ! Nekoué chao che te brakonè pao, kan t'i ou tsalè ?
- Vouèli. - Na, ma n'in d'é je jou yu n'in d'é ni bin katx chyî on kou yon, dèje on tètson dè fin chu le cholê, li a on paor dè-j'an, du tin ke bayîvo a choupao ou gaorde ke fajî la batchya aprî. (ijolè in vouitin Polite).
- Polite. - Non dè tsin ! M'in rapälo ! l'é djyämé trovao le tin ache gran, tchye kan îro inkan-nao lé.
- Pol. - Ah ? Irè tè ? ? ? E chin t'a pao dègotao dou mihyî ? T'i pî tchye lè kan briyoleû ! (rijon)
- Polite. - (in rijin) Va adî, tè, maore ! (on momin). L'é rakontrao Roger in vinyin : chève : chavi dza la novala. Parè ke le kabare n'in dè pyin.
- Dzao. - E bin, no, no j'in chavan pao on trätte mo... L'è veré: on rè-

- chiouê lè papê pir in-nan la vèprao. ou grô ke lè kolaore arouvon. No yäjin lè papê le lindèman, on koû le dèvan mid-zoua, kan le travô de la fretchyîre l'è fournê.

Vouèli. - To de ! Le travô kemandè.

Polite. - Mè fô to pari pachao a la pinta. Chu kuryâ dè chavê chin ke ~~djyon=dè=te=chin=~~ djyon dè to chin.

Pol. - L'è achurao por alao borbota la somyére in même tin, hin ?

Vouèli. - Portchye pao ? L'on n'inpatsè pao l'ôtro, tchyé, Polite ?

Pol. - Te chao, Polite, kan on tsathè duvè lêvré a la vê....

Polite. - Rao, tè, blanc-bec ! Baye tè rintchye bin a chyin ke Roger tè robichè pao ta Rose. (i ri) A rè vère (ichô).

Scène VI Dzaotchyè, Vouèli, Pol.

Vouèli. - (in rijin) Ma te chao, Pol ?.. Kan on-n'è doû po na miya... l'è parê.

Pol. - Pffff ! L'é pao bin pouêre

Vouèli. - Din ti lè ka, mè, ch'îro Rose, ché proû tûhin rèyèré di doû. (on momin) Vouê... mà va fayi mè rapärtchyî, mè.

Dzao. - (in le bouchkenyin) T'ao achurao a fan dè pachao a la pinta, oùre pèrorao Polite ?

Vouèli. - L'aré din ti lè ka lîji: pu kan mimo rin fére, avu chi kroû-ye bré. L'aré portan dou boû a réchî è a tsäpyao, di fago a fére. A vo rêvère. è rëmarhyin gayao. Vo m'i terî na fyärt'ètsen. dou pî !

Dzaotchyè è Pol. - A rè vère ! (Vouèli chô)

Scène VII Dzaotchyè, Pol.

Dzao. - Adon, tchyè di tho dè chin ke Polite l'a kontao ?

Pol. - A propoû dè chi makinyon ?

Dzao. - Na, dè chin ke Roger tè chari proû dètsiyî ta Rose. Che t'i lävi to le tsô tin, l'arè bala paocha.

Pol. - Roger ? M'a djyämé fi a pouêre. Rose le konyè trû bin ! On parèjyâ, on bèvyâ...

Dzao. - Ma tè, baye tè adî bin a chyin dè pao keminhyî a tsuvao è a t'intrètinyi pä lè kabare. Kemin dèvan yâr ané, mè dèmando che t'i rintrao du Bulô tao la vèya, ou bin vuto chu le matin ... Hin ? ? ?

Pol. - E bin, chènaya, to ch'è pachao djyuchto kemin l'é de pyora

- pär dèvan Polite. Aprî avi marindao, m'a fayn gran tin atinè dre chu le patron. Kan l'é pu rè lăvi, îrè on bon tro pachao e ondz'ârè. In m'in vinyin, l'é onko pachao vâ Rose, li portao na baga ke lié fi dè kadô po chè vint'an. No-j'an dè-vejao na vouärbèta... è chu rè arouvao prî ôtchyè du la miné. Chu jou dremi in tsoûyin dè fère de la chète, po pao vo rèvèyî dona è vo. Inke to.

Dzao. - E bin, va bin. Mè chinbyaovè dza drôlo ke te tè ché intrè-tinyè pä lè kabarè. Bin chur ke che t'ao onko pachao na vouärbèta vâ Rose...(on chao chin ke hou vouärbètè puyon dourao !)

Pol. - Po vo dre djiyuchto, chäyîvan du la pinta, kan l'é pachao dèvan. Iran du trè, adî rè lè mêmô: Roger, bin chur, Kechto dou Tsabrê, è chi vîy'inkouènao dou Hyoû Pärâ, li djiyon Kurtz dè chin ke l'è mônè- k'alaovè in méjerin to laordzo. Ora fô dre ke du ke li a rin mé dè jandaorme, le pintchyé fao raoramin firabe dèvan la miné. Mè lè-j'é yu graothe la hyîranthe di lanpè dou vindaodzo, ma lâ m'an pao yu, krêyo : Irè hyäta né.

Scène VIII Dzaotchyè, Pol, Lisa, le jandaorme

Lisa. - (ou jandaorme) Intraodè (intron ti doû)

Jand. - (frê) Bondzoua !

Ti. - Bondzoua !

Jand. - (a Pol) L'è bin vo, Pol Karè, le fe ou fretchyî ?

Pol. - (èthenao) Vouê, l'è mè.

Jand. - L'é l'ouaodre dè vo-j'arèthao.

Ti. - (inthinbyo, in dejin a tsakon di mo diferin)

- Mè ?, Li ?, L'è na vârgonye !

Jand. - Vouê, vo.

Pol. - Ma portchyè, chôpyé ? ? ?

Jand. - Le vo deron a Bulo: vo vo-j'èchplikèri avu la djiyuchtije.

Pol. - Avu la djiyuchtije ? ? ? Ma tchyè ke l'é fê ?

Jand. - Vo le dètè chavê.

Lisa. - Ma to parê ! K'on pouéchè !

Dzao. - (in mîme tin) L'è on, n'onte è na vârgomye ! Chin no vâ lè e chârvaodzo, ou bin chin no in Chuiſhe ? Arèthao lè dzin dinche, chin kôja chin réjon ?

Jand. - No chin bin in Chuiche, ma li a pä maolâ, vâv no, di châr-
vaodzo ke dèvalijon lè braovè dzin pä lè kabarè.

Dzaotch. - Vudrao vo prètindre ke mon fe chi on laore ? ? ?

Jand. - Prètindo rin: féjo tchye d'ègjèkutao lè-j'ouaodre ke m'an
bayî.

Dzao. - (furyâ) Akujao on-n'onitho dzoûno dinche d'îthre on laore ?
L'è na granta vârgonye !

Lisa. - (in pyorin) Poûro bouébo ! Chè vère kalomniyao dinche !

Dzao. - (furyâ) No vârin onko bin. No-j'oudrin tantchye ou bè !

Jand. - (frê) Chouêdè mè !

Pol. - (abbranchè chon chènaya è cha dona) A rêvère, chènaya ! A rê-
vère, dona, pyoraodè pao. N'é rin a mè rèprodjyî.
(chô avu le jandaorme)

Scène IX Dzaotchyè, Lisa

Lisa. - (in pyorin) Poûro bouébo ! Ma nekoué li pou konprindre ô-
chyè ? ? Chin pou îthre tchye de la dzaloji.

Dzaotchyè - Ma dè nekoué, chôpyé ? E portchye ?

Lisa. - Ô, te chao, li a di dzin ke le pre grô maolâ por lâ, l'è dè
vère le bouneû i-j'ôtro. Pol l'è on pèjan bî dzoûno, to le
mondo l'aomè, l'è châyè le premî a Grandzenâvoua, l'a na miya
galéja kemin on kê, onîtha è travayâja. Tan dè bouneû pou
pou pao mankao dè fére di dzalâ.

Dzao. - Faran mî de dzalao chu chon travô è chu cha bouna conduite,

Lisa. (i tapo n) Vinidè dedin ! (Vouèli intrè)

Pol. -

Scène X Dzaotchyè, Lisa, Vouèli.

Vouèli. - Bobdzoua ! Ma tchye li a the ? Vînyo dè vère pachao Pol avu
on jandaorme.

Dzao. - Li a, mon braovo Vouèli, ke l'akujon d'avi robao, to chinpya-
min : 20.000 fran

Vouèli. - Ma to parê, päjon la bôla, ou tchye ? Robao ? li ? Ma nekoué
l'a pu li chin intsärdjyî ?

Dzao. - Te konprin, l'an yu modao in kontre Bulo, ma l'an pao yu ré
arouvao.

Lisa. - Ma mè demando, mè chin ke Rose derè, kan charè. Ch'e ke cho-

che va fère na trînaiye dè pûr. Poru ke chi pao din lè papê (pyârè)
Vouèli. - Vo-j'i yu chin ke li avi din la Libärté; pao vouéro. Ora

■ m'an de pyora ke l'avan arèthao ti hou k'îran ou Triyolè chi
dèvâlné. Inke portchyè Pol ch'è trovao prè din le tsiron.

Dzao. - Ma kemin ke ché, la tâtse châbrère. Vo vo-j'in rapälaodè ke-
min mè: li a na thinkant n-na d'an, l'avan trovao na fèkala
tchyaoye din on boû, pär d'Avô. L'an arèthao dutrè dzoûno de
l'indrè, k'îran jou on bokon in goguète pä la pinta chi dè-
vâlné. Chon jou on paor dè chenan-nè in préjon. Ti lè papê
n'in chon jou pyin. Lè-j'an rè léchî kore: la prâva îrè fète
k'îrè pao lâ ke l'avan fi le koû. L'è pî jou chat'ou vouèt'an
aprî ke l'an trovao le koupaobyô. Ma n'inpatsè ke mé dè vint'
an aprî, li avi adî di dzin ke lè vouitîvan dè travä. Mè l'è
fi on kour dè rèpètichyon avu yon dè lâ, on to galé patron.
M'a kontao mîmo k'on dzoua k'alaovè a pî a la fère dè Payärno,
on payijan l'a dèvanhyî in piti tsä. Ou yu dè le fère a ritao,
l'a mothrao dou dè a chon bouébo in li dejin: "Vouète, chin
l'è yon dè hou ke chon jou in préjon por avi tchyaô ha fèka-
la ke t'é kontao l'ôtrî."

Vouèli. - Bin chur, bin chur, ma tchyaô kôkon l'è to pari ôtra tsoûja
tchyè dè la robao. E pu, vo vâre, oudrè pao grantin dèvan ke
trovichan le koupaobyô, Chin trochèrè lè-jaolè i kankan.
Chon ôtramin outiyî ou dzoua d'ora tchyè din chi tin. Na na,
vo vâre: chi ke l'a fi le koû korthrè pao gran tin. D'äyeû,
Pol l'arè totè lè braovè dzin de l'indrè po tèmonyî in cha
favâ, ou yu ke hou dzoûno, l'avan ti lè prèkô kontre lâ päch-
k'îran on bokona youyou è ke chavan bère kotchyè vèro. Ne-
koué ôjèri chin pè prètindre dè Pol ? Mè, chu chur ke le
chindik tèmonyèrè por li. è mè achebin.

Dzao. - Rèmarhyin gayao, Vouèli. L'è din le maolâ k'on konyè chè vre-
taobyè j'ämi.

Vouèli. - Cheri to pari gayao trichto ch'on-n'ôchè pao le kâ è le ko-
raodzo d'îdjyî di dzin k'on-n'èchtimè è kon-n'aomè, kan chon
din la dèbine. è k'on lou pou îthre utilo in-n'ôtchè. Moraod-
zo ! Vo vâre, Pol re arouvèrè djyora. A vo rè vère. Du mid-
zoua, i vé a Bulô tèmonyî in cha favâ, è li ré vindrè avu mè.
A chta né ! Vindri vo rindre konto.

Dzaotchyè è Lisa. - A rèvère, è rèmarhyin gayao.

Scène II Dzaotchyè, Lisa.

Lisa. - Tchyin braov'omo !...Ma tchyin-j'afére !

Dzao.- Poûre bouébo ! To alaove trû bin por li. Fayi proû ch'atindre ke le djyaovyo ch'in mèhyichè. (i tapon)

Scène XII Dzaotchyè, Lisa, Rose.

Rose.- (intrè è châtè ou koû a Lisa in Pyorin, chin dre le mo)

Lisa.- (in pyorin) Te chao dza ?

Rose.- L'è Polite ke le m'a kontao. Mâ bin chur ke le krêyo pao ! Konyecho proû bin Pol po chavi a tchye m'in tinyi. L'a onko pachao mè bayî la bouna né in rè vinyin du Bulo. M'avi promè. (in mothrin cha man a Lisa) Vouitîdè la bala бага ke m'a bayî po mè vint'an.

Lisa.- Te vao fére di dzalâjè , avu chin.

Dzaotchyè On dzalâ, din ti le ka.

Rose.- On dzalâ ? ? ? Nekoué ? ? ?

Dzao.- Ma è bin, Roger.

Rose.- Ô adon chi !! Chti matin, in m'in vinyin du kolao, l'a fayu ke mè frèjicho le nao chu chi tînâ. L'a achtoû jou yucha !

Lisa.- Poûro Pol ! Chè krèyi achebin pao ke la tè vâri pao ou dê vouè ! (pyârè) Dre ke l'è lé, on chao panyi portehyè, ou fon.

Rose.- Mè l'è on-n'idé, ma pu rin dre po le momin. Ma du midzoua, a Bulo, le lou deri. I vé tèmonyî avu Vouèli. Vo garantecho ke deri to chin ke ché, è pao rin tchye chin ke chi gran moua dè Polite va in kontin pârto.

Lisa.- Ma l'è Roger, ke dê jubilao :

Rose.- Ma chi, cheri bin krouvao d'ouao ke le vouètèré pao a travâ dè châ ché. E l'è pao chin ke mè poran dre kontre Pol ke mè fari a tsandjyî d'idé ! L'è li ke maoryèri, nyon d'ôtro.

Lisa.- Merci, Rose, merci ! T'i bin kemin no t'an to dou lon kru: na braova fiye, tota dè kê, la fèna ke Pol li fô. (on momin) Figura tè ke Pol dèvechi poyî chti tsôtin avu Vouèli, po trin-tchyî. Ma cherè the rè fro du che lé ?

Rose.- Ma bin chur, Dona, ke cherè rè fro. Mè rëdzoyo dza d'alao le ~~trav~~ trovao ou tsalè a la Chin Dzaotchyè. Vo vindri avu mè. Vo fô bin moujao ke le volon pao vouârdao lé. L'intärodzèron, intä-rodzèron lè tèmoin, è to cherè bin tan hyao ke le rëléchèron

kore dè chuite.

Lisa. - A chavê, onko... (pyârê)

Dzao. - Chi chyè ! Pyâra pao, dona ! Chin l'è tchyè on kroûye momin a pachao.

Rose. - Ma vouê (l'abbranchè) Koraodzo ! Vo vâre : Toournethrè pã bin ch'arandjyî. Din ti lè ka, fari to chin ke pori po vo-j'ââj îdjyî, ma galéja dona (l'abbranchè). A rêvêre.

Lisa. - (in pyorin) A tè rêvêre, fiyeta ! prêye bin po ke chin ch'arandzichè, tchyè. Mârci d'îthre vinyête. Te no-j'ao bayî on grô rêkonfouao.

Rose. - L'è bin le min ke pouécho fére ! Ithè vo pao dza por mè on chènaya è na dona, Dzaotchyè è vo ?

Dzao. - Din ti lè ka, t'e no-j'ao montrao ke no l'îran vretaobyamin. Mârci dè to mon kê, ou non dè tota ma famiye. (in li chaorin la man) A tè rêvêre. Abranchè ton chènaya, ma fiye. (ch'abbranchon)

R E D J Y Ô
==*==*==*==*==

T A B L Ô I I

Le chorèlindèman, chu la pyâthe dou velaodzo (la route li paochè). La vèprao, ou momin ke van kolao. A gôtse (ou a drête) na méjon k'on pou pachao dâre.

Scène I Roger, Polite, (avu lou boye vudjya i rin).

Polite. - E bin, in-n'atindin, fao dza doû dzoua ke le bî Pol de la Fretchyîre l'a dzo.

Roger. - Ô, por mè, ke li chobrê gayao ! Ma l'è Dzaotchyè, ke fao na drôla dè mina ! Tan k'îrè fyä dè chon Pol !

Polite. - E cha fèna onko mé ! Fô adî lè donè, po lou tinyi in grô lou travô.

Roger. - Fao pao mé tan la kraona, Lisa ! A pèna mé k'oujè lèvaio le nao po vouitî lè dzin in lou méjerin le lathî !

Polite. - Nekoué l'ari chin kru dè chi Pol ? Kon li ari bayî le bon Djyu chin konfèchyon !

Fina. - E, tantè !! ...

Roger. - Fya tè !! Mè, li a on-n'afére ke m'avi chinhyao drôlo. Le pao a n'inpouaortè nekoué. L'ôtrî, la né ke l'an robao a Bulu, don, châyeché du la pinta avu dutrè-j'ôtro ou firabe. Chinîrè pà vâ la miné. M'a the yu ? N'in ché rin, ma din ti lè ka mè l'é yu pachao in vèlo, le bî Pol. L'é proû yu, kan bin on vâyi fârmo mô bî: lè lanpè dou vindaodzo bayîvan chu la route. L'a felao è rîdo, dè l'ôtra pao... L'avi rin dè falo. Portchyè ? Chin, passe onko. Ma a di paryè-j'ârè, li ke va to dou lon dremi kemin lè dzeniyè. Le vèyo prâ, mè: cha tsanbra bayè drê in kontre nothè fenîthre. Portchyè din-che tao ? è portchyè ché katchyîvè the ? hin ?

Polite. - Te le vèyè du gayao prî ! Mè moujo ke l'è la konkuranthe, ke tè fao dou pochyin...

Roger. - A mè ?...Chu pe dèfichilo tchyè chin ! Te tè krê poutîthre ke vudré lè brochè a Pol ? Ô na, ma fi na ! Ma Rose l'arè sans onko lîji dè li rè moujao. Tchye k'adon, cherè trû tao. Ke le maryichè gayao, chon laore, kan cherè rè fro du le chaleyia

Polite. - Frantsemin, te krê ke l'è li ke l'a fi le koû ?

Roger. - Le krêyo pyantuamin. Te konprin ke li fô de l'ârdzin, che vou maryao cha Rose. Vâr lâ, l'è di dzin ke l'an dou moyin, è ke chon fârmo aprî. Mè, chu payî po le chavê. Ché prou k'a la fretchyîre, chon pao chinrin: chin manké bin, ma kan vin-drè a partadjyî intrè lè thin....

Polite. - L'è proû veré. Ma fê, ke ch'arandzan !

Roger. - Avu to chin, onko, kri tho ke Rose vudrè on-n'èchtafyè ke l'a fi de la préjon ? Ke cherè jou a Bellechasse, poutîthre ? Din ti lè ka, che mouao chu chin, fudré dre ke l'è pao gormanda ! (in vouitin in in léve) Di rin ! Te la che ke va kolao ! Kan on paorle dè kôkon, manké pao d'arpuvao.

Scène II Polite, Roger, Rose.

Polite. - (a Rose) A vo la maoye !

Rose. - (in rijolin) Pao tè : t'i trû pou !

Polite. - (in rijin) Hin ? On bî dzoûno kemin mè ? T'aomè mî Roger, ou tchyè ?

Roger. - Kri tè pî ! L'è pe dèfichila tchyè chin. Vouêtè pye hô: ou mintè ache hô tchyè lè toua dou tsathî dè Bulu, po vère che Pol li fao adjyu du dèje lè tchyolè.

Rose. - N'in d'a ke li chon chin l'amertao, dèje lè tchylè... ma n'in d'a achebin ke li chon pao kan bin l'amertèran.

Roger. - Di vè, Rose, ha bala baga ke t'ao ou dè du vouè, l'è ta baga dè färmayè, ou bin l'è na maoye dè tsèna dè préjenê Ke te pouaortè kemin rèletchya ? ? ?

Rose. - Baye tè adî a chyin dè chin ke te di, che t'ao pao fan dè dayé fayi a l'ao in-nan !

Roger. - Poûra pitita ! T'in bayo bin le dèfi,

Rose. - E bin, no vârin nekoué lodzèrè le pye gran tin ou tsathî, dè li è dè tè.

Roger. - Te mè vudré akujao ? Dè tchyè, chôpyé ? ? ?

~~Rose. - Dèje lè tchylè... ma n'in d'a achebin ke li chon pao kan bin l'amertèran.~~
Polite. -

Rose. - Dèvejèri tchyè kan fudrè, è yô fudrè. Kè chin tè chufijè po le momin.

Polite. - (a Roger) Ô hô ! L'è gayao kraona ! (Rose chô)

Scène III Polite, Roger.

Roger. - Chè krê poutîthre dè mè fére a pouère ? Poûr'infan tindro ! L'è pao-onko levaoye proû matin po chin !

Polite. - Va vè ! Kan on-n'a na bala frèpa in-n'ouao ou dè, on chè prin pao po na kuva dè pre byè ! (l rijon)

Scène IV Polite, Roger, Katri.

Katri. - (arouvè avu chon bidon a lathî è na krebiye ou bré) Tchy'i vo tan a rire, vo doû ? Vo-j'i achurao fi na faocha a kôkon, ari rè ? ? ?

Roger. - Nenè: No-j'an tchyè demandao a Rose ch'amaovè mî mè maryao a mè, ou bin alao trîn o la bärôta avu chon tsathalan. No-

j'a rèpondu l'amaovè mî alao täräo di pre dè tära avu li a Bellechasse:

Katri. - Va adî ! maore ! T'i pao pouao de la premîre. (on momin). Ma l'è to pari na faocha inpojenaoye, h'avanture !

Roger. - Bin dou kontréro, Katri ! L'è on-n'anâ po l'indrê. N'in paorlon lon dza din lè papê. Ma le pe mô pyantao, avu to chin, l'è Katri Vouèli Li ke l'avi ingadjyî chi bî Pol po trintchyî a cha pyäthe chti tsô tin. Li fudrè proû chè rèverî ôtramin.

- Polite. - Tè porì dèmandao a tè. Ao tho pao poyî on-n'an avu li pã lè Mortê ? ?
- Roger. - Chi chyè, ma mè tindrè pao rè. Avu li, on-n'è ache tinyê tchyè lè mouêno de la Valsainte. Aomo mi alao kapuchin chârvaodzo a Aoblintchye, tchyè dèrè poyî avu Vouèli. E avu to chin, on-n'avarihyâ ! Cha fèna l'è bouna po betao avouê, è hou de la fretchyîre achebin.
- Katri. - Din ti lè ka, chon pao dinche a la fretchyîre. Mè, kan li vé in dzornao, ke chi po buyao, ke chi por ôtra tsoûja, li chu to dou lon bin trätaoye è bin paya.
- Roger. - Vouê, bin chur, vo-j'inparôè le pan ke vo gaonyîdè. Tsakon chè-j'idé. Ma che djoyécho to chin ke ché...
- Polite. - L'è po chin ke te vou pao poyî avu Vouèli po rinpyähyî Pol de la fretchyîre ? ? ? Vretaobyamin ?
- Katri. - A min ke chi pächke t'aomè mî îthre ou vindaodzo tchyè ou trintsabyo ? ? ?
- Roger. - Poyî avu Vouèli ? Märci bin ! L'è djoyuchto bon po betao avu è chi de la fretchyîre. To chin chè vô. Konprin'nyo pao vothon Djyan dè rè poyî avu chi pingre.
- Katri. - (chètsemin) Ch'è to dou lon bin arandjyî avu Vouèli chtou-j'an pachao.
- Roger. - Echpêrin ke ch'arandzèrè achebin avu Pol...che l'è rè fro du préjon, vouê.
- Katri. - (chètsemin) Atindin po vère.
- Roger. - Ma on-m'è bin d'obedjyî dè krêre chin k'on vê. Enfin... vîrin le foyè !
- Politr. - Vouê vîrin le foyè ! Tsakon chao proû ke t'aomè mî alao bère on vèro a la pinte tchyè de la litchya ou tsalè.
- Roger. - Din ti le ka ! Aomo vère lè vani du le bao, lè tsalè du dèfro, è lè pinté du dedin. On li vi di dzin, ou mintè, a la pinta.
- Polite. - E chuto na galéja somyére... on bokon rochota, ma fai rin.
- ~~Mè, aomo bin mî choupao ou tsalè tchye d'alao a la pinta :~~
- Katri. - Mè, aomo bin mî choupao ou tsalè tchye d'alao a la pinta : L'è vouér mèyâ !
- Roger. - To chi lathalaodzo mè di pao vouéro : (in foyin din cha fata) Non dè non ! L'è rin mé dè taba !
- Polite. - Fao kemin mè : pyäka dè foumao.
- Roger. - Va tè gratao ! N'in vu alao atsetao, è to tsô. (ichô) A djoyora !

Scène V Polite, Katri

Katri. - Chinbyè pao ôtramin mô kontin de l'avanture a Pol de la Fretchyîre, Roger. Mè moujo ke l'e a kôja dè Rose. L'ari rin tînaoye...

Polite. - Di pao vouéro, ma l'a to l'ä dè chavi de l'afére... Ora bin chur ke l'è proû malin po le pao kontao dèvan n'inpouaortè koué. Ô, chu chur k'a mè, le mè derè.

Katri. - Bin chur, vo-j'îthè to dou lon jou gran-j'ämi. Chu bin èthe-naoye chin ke chao tan. Chi Pol! L'é yo jou poupenao! E dre ke le fô vère akujao dinche ? Por me, le pu pao krêre.

Polite. - Ma fê, lè fète chon inke. La pouura Rose l'a réchî pär on chinyon: Mè moujo ke l'a chuto moujao a l'ärdzin, è Pol achebin. Ma l'afére l'a mô verî...adi rè po de l'ärdzin. D'aprî chin ke Roger m'a léchî d'intindre,... Por mè, chin ke li a dè chur, l'è ke che Pol ôchè lè man byantsè, cheri pao adî in préjon. Enfin, chari le fin mo dè to, kan Roger le m'arè kontao. M'intriguè tsankramin.

Katri. - E mè achebin, kan bin le krêyo innosan din to chin !

Scène VI Polite, Roger, Katri.

Roger. - (arouvè in foumin na sigarète)(L'a oyu lè däri mo a Polite)
Vo parlaodè adî de l'afére ou makinyon dè Bulò ?

Polite. - Ma bin chur! Pâ lè kabare dè Bulò, chè kontè ke le jandaorme l'a de ke le koû îre jou fê in-nan la vèya. Li, l'avi pachao ou Triyolè a ondz'ârè è demi po fére firabe. L'a rèvèyî chi makinyon. L'omo, in betin la man a cha fata, dè blouze, ch'è apächu ke li avan vissao chon portefeuille. Bin-n'intindu ke le jandaorme l'a choche prê in man to dè chuïte, ke le lîndèman a la peka dou dzoua, la secrète îrè dè bedjârna.

Roger. - L'é rakontrao on-n'omo, mè, in m'in vinyin du gouârnao a la grandze d'amon. Irè vuthu in chinpÿe patapouf, avu on cha i rin, na kana a la man. M'a dèmandao che li avi di mori yè din la kotse. Mè, te konprin, li é rin chu dre: lè tsanpinyon, lè lécho i lemachè. M'a adon kontao vinyi du Bulò, è m'a bayî di dètaye chu chin ke ch'îrè pachao ou Triyolè la né dèvan. L'avi l'ä rinchänyî ou to fin. No-jan gran tin taboyî inthinbyo; i kontao to pyin d'afére ke m'a gayao intärächî. No-j'in rè

rè paorlèrin, ma tè fudro chavi le tè vouärdao.

Polite. - E yo je jou rè kontao chin ke te mè dejé dè mè vouärdao ?

Roger. - (in rijolin) Pao tank'ora . Qu mintè, ke chatso.

Katri. - Eh ma mè! Dèvejo inke. Onkor on bokon, oubyaovo dè pachao a la bouteka, atsetao dou kaofé, N'in d'é pao mé on gran po dèman matin !

Polite. - Fédè de la choupa!

Katri. - T'i chur! Avu na kafetchyére kemin Djyan ? Trâvè ke l'è dza proû matère de n'in d'avi a midzoua. I di ke la mèyou choupa, l'è la choupa a la chinyâla (rijon) A rè vère! (i chô pâ la kotse de la méjon).

Scène VII

Polite, Roger.

Roger. - Mè krèyé ke voli pao rè dèpèdjyî du che ha vîye agache !

Polite. - Ora, konta mè to,

Roger. - E bin, chi l'ojî ke m'a atäryao devan yä'matin, îrè on de la secrète. Ch'è pao bayî a konyèthre, ma l'ë proû rèkonyu. Kan m'a parlao dè chi makinyon dèvalijao, l'ë pao mankao dè li dre ke Pol èthi jou a Bulo in vèlo chi mîme dzoua, ke l'avé yu rèpachao chin falo dèvan la pinta pî du la miné. Li ~~é achébin de ke li fayi de l'ärdzin po maryao cha bala Rose. M'a bin akutao, pu l'a terî in kontre avô, in chè katsin dâ-ri l'adze. Te konprin ke hou de la secrète chon di malin chatsè: Chan terî fro lè vâ dou nao i dzin è pachao chin luo fér a rèmarkao. Por mè, che l'aournê pâ fére a arèthao Pol, l'è ke l'avi fi le koû, kan bin fao tan le bon.~~ é achébin de ke li fayi de l'ärdzin po maryao cha bala Rose. M'a bin akutao, pu l'a terî in kontre avô, in chè katsin dâ-ri l'adze. Te konprin ke hou de la secrète chon di malin chatsè: Chan terî fro lè vâ dou nao i dzin è pachao chin luo fér a rèmarkao. Por mè, che l'aournê pâ fére a arèthao Pol, l'è ke l'avi fi le koû, kan bin fao tan le bon.

Polite. - Ma to parê! Cnin ke te mè kontè inke!

Roger. - Vouärdä le tè. Vindrè-proû on momin ke to chin èhyätèrè ou gran dzoua.

Scène VIII

Polite, Roger, Katri.

Katri. - (in chäyechin du dâri la kotse de la méjon). Chti koû ché to! Ma kan mè mèfyaoovo dza!

Roger. - (inrädjî) Pojon dè fèmalä! Maolâ a vo che vo chèlèbraodè le mo dè chin ke vo-j'i intindu. Aprindè pî bin ke lè-j'akutaore chon mindro tchyè lè laore.

Aatri, - Ma le mindro de ti, l'e hou ke kalomniyon le braove dzin
pa vindzanthe (i chô)

Scène IX Roger, Politr.

Roger. - Vîye~~chär~~ chärpin, va! Oudrè a chô è to rè kontao a la
fretchyîre. (on momin) Apri to, mi in foto pao mô. Chin ke
l'è i l'è: Pol l'è dedin, è chin, l'a pao robao !

Scène X Polite, Roger, Rose (ke rè vin du kolao)

Polite.- (a Rose) T'an pao mé volu, a la fretchyîre ?

Roger. - (Polite) Mè moujo pe chvao ke l'è Rose ke l'a pao volu li
chobrao pye gran tin :

Rose. - L'è pao le ka po vo doû ché. Li a on bî tärmo ke vo îthè pyantao.

Roger.- Du tin ke no maortsin pao chu ton konteû, fao tè pao dè pochyin por no.

Polite.— Chin chin, va gayao bin, kan on-n'a nè fèna nè miya po vo mèthrèyî.

Rose. - E bin, chobraodè dinche : vorindri ou mintè duvè fèmalè bonîrâjè: hou ke cheron pao proû kûrè po vo volê.

Roger. - Mè demando, mè, che totè lè fiyè ke l'an on martchyan chon bènîrâjè...mîmamin kan chi martchyan lodzè din on tsathî. Te mè poré èpê rinchânyî, Rose...

Polite.— Kuryâ ! Tè fô the le chavi vouè ?

Roger. - Na na ! L'é lîji d'atindre

Rose. - (in vouitin in-n'amon) Pao Pao fôta ! te tè porì rinchänyî to tsô.

Scène XI Polite, Roger, Rose, Pol

Pol. - (arouvè Roger è Polite chon bleû de le vêre).(a Roger in
Le vouitin ou byan di-j'yè). Inke mè, Roger, é por a dè bon.
Vouête mè bin !

Rose. - (aRoger) Dèmand li vé, ora, vouér dè tin ch'è pyé ou tsathî.

Pol. - L'é jou min lîji dè li mîin-noyî tchye ke d'ôtro n'in d'aron
èpê l'èpaohyo.

Scène XII Polite, Roger, Rose, Pol, Katri.

Katri. - (in vayin Pol) Eh ma ! Tchyinta tsanthe ! Rè-prî ?
(a Roger) Te vê ; chin fao k'èthi pao li ke l'avi fi le koû,
kemin te prètindé.

Roger. - L'é d jyâmé de chin !

Katri. - Gran dzan-yâ ! Te l'ao de ! T'é oyu pyora, kan te l'ao kon-
tao a Polite: k'îrè tè ke t'avé dènonhyî Pol a la secrète.
Ke te l'avé yu rintrao du Bulo a la miné in vèlo, è ke poui
nyon îthre d'ôtro tchyè li; ke l'avi fôta d'ârdzin po chè
maryao, onko.

Pol. - Rèmarhyin gayao ti doû !!

Roger. - Granta dzan-yâja !

Pol. - Che li a on dzan-yâ inke, l'è din ti lè ka pao Katri. Li a
proû gran tin k'on la konyè... è tè achebin. Polite, li....

Polite. - (in li roûnyin la parola) Mè, l'é rin de: M'in mèhyo d jyâmé
dè chin ke mè règaordè pao. (i fo le kan)

Scène XIII

Roger, Rose, Pol, Katri.

Pol. - Betin ke chè. Ma tè, le bî Roger, bin chur ke te volé pao
mankao dè tè vindjyî chu mè dè chin ke Rose t'a pao volu.

Roger. - Pfe ! Pao volu ! L'è mè ke l'é pao voya, M'èchtimo pye tchâ
tchyè chin.

Rose. - (in ch'in mokin dè li) Li a dè tchyè! On fyâ trèjouao inke !

Pol. - Le trèjouao ke t'ao amachao pà ta bouna konduite pà Dzenèva ?

Katri. - Bravô ! Bin de !

Pol. - (in kontinuin) T'ao proû fôta dè t'èchtimao, po ke n'in
d'ôchè ou minto yon ke t'èchtimichè.

Roger. - Fao pî le kraono pächke t'i jou oûjan di ku dè tsôthè chu lè
ban dè Grandzenâvoua !

Pol. - L'ari mî vayu oûjao di botè dè kore i gôpè pà Dzenèva, kemin
tè, ou tchyè ? Tchyè vao dre ke t'an èchpèdiyao chève du lé ?
Che Rose îrè na fiye a totè man, cheri chur jou por tè. Ma
l'è pao ouna dinche. T'i jou bin payî po le chavê. Ché pao
che lè doû paor dè motchyè ke t'a apèdjyî a la Bènichon l'an
pachao tè frijon adî, ma din ti lè ka tè faran adî Vâr
gonye, che t'in d'ôchè ôtchyè mé tchyè on tsin chin kuva.

Roger. - Vouârda la tè gayao, ta bigota: l'è d jyucht'adri bouna po
betao avu tè !!!

Pol. - ~~Aom~~éré bin poui tè fére le même konpyumin. Fao pîr a ko tô dè dèginyî chin ke te pou pao avê. Ch'ôcho pao pouère dè mè kontchyî lè man, ta bayèré l'ôûchtaoye ke t'émertè po m'avi fi a inpréjenao.

Roger. - Vin pî: l'é pao pouère dètè (ch'avanthè on bokon)

Katri. - (inpontaoye) Batè vo po

Rose. - (même dju) Totse lo pao, Pol ! inthinbyè

Roger. - L'é pao pouère dè tè! Vin pî, che t'ao fan d'alao méjéao la toupa !

Rose. - Pol !!! Ba tè pao !

Pol. - (in rikanin) Te m'ao to l'ä d'avi oubyao l'ärtchya ke t'é fo-tu l'an pachao kan t'é inpunyê pä le kotson è päton ku dè tsôthè, è ke t'é inmandjyî dèje la traobya a la pinta, le dzoua dou loto dou tir. Tè vu pao totchyî: lè jandaorme ch'in tsärdzèron dza. Che tè t'ao kontao tchyè di dzan-yè chu mon konto po mè fére a katchyî, mè l'é jou tchyè a dre la frantse vretao chu ton konto. Che tè te vou pao t'in rapälao, tè rè-frètsethron la mèmouaore a Bulo. Atin po vère.

Roger. - N'é rin de dè tè a nyon.

Katri. - Ma tchyin dzan-yâ ! T'é oyu mîma, mè, Krapuye. Te vô pao la kouaorda ke fudri po tè pindre. (On momin) Ora mè va fayi mè rapärtchyi po mädre mon laofé.

Roger. - Vo farao mî dè vo prokurao de l'archenik, por inpojenao totè lè kroûyè linvouè è lè gran moua. (Katri chô,on tro pu rèvin)

Katri. - (in rèvinyin in-n'ärê) Vouärda chi bon konchäye por tè, è choué lo: To le mondo t'in cherè rèkonyechin. A rèvère, Pol, Akuta pao chin ke ha maore tè di: on le konyè! A rèvère, Rose! (Katri chô, Roger chô dè l'ôtra pao)

Scène XIV

Rose, Pol

Pol. - Vouê, mè va fayi mè rapärtchyi, mè, apri to choche. (a Rose) Tchyin galé rinkontro! Damaodzo ke ha maore dè Roger m'ôchè gravao dè dèvejao avu tè.

Rose. - Te m'ao onko panyi pî bayî na dzoûta! Eh ma mè, l'é jou na pouère ke vo vo-j'inpunyichao!

Pol. = Richkaovè rin! Ora moujin pao mé a chin. Baye mè vuto na bouna dzoûta, galéja miyèta.

Rose. - (in l'abbranchin) Ma tchyinta tsanthe te ché rè inke !

- Pol. - E chu rè inke per a dè bon. Tè rëmaorhyo grô dè ton tèmony-aodzo. L'a pèjao grô din la balanthe, è chi a Vouèli achebin.
- Rose. - ~~Kemina~~ aré yo pu fére ôtramin ? L'è ton chènaya è ta dona, ke van îthre foû dè dzoûyo achebin ! No-jan ti tan pyorao, tan choufä!
- Pol. - (in li pachin le bré chu le kotson) Poûra miyèta! E bin, ora, pyâra pao mé. Vouête mè, è fao mè ton galé fôri. M'a tan man-kao, amon lé! Ora, alin, kontèri to in gran è in laordzo văr no. Vin, te marindèri avu no.
- Rose. - E demindze, no-joudrin i Maortse, rëmarhyao Notha Dona.
- Pol. - D'akouao. Ha, t'i chur ke no-j'a tunu man! Ma tè, t'i kan mî-mo na formidaobya miya, ma bala Rose, mon Bî botchyè!
(ch'abranchon)

R E D J Y Ô
 =*==*==*==*==*==

=L E K A N K A N

L

Ke hou lînvouè dè chärpin
 Fan dè mô, din lè velaodzo !
 Li fan bin mé dè ravaodzo
 Tchye l'orubyo fû dou tin !

Rèfrin

Kemin na cheul èpèluva
 Fo l' fû a tota na dzâ,
 Chufi de nâ kalomniya
 Po rinao vothen'anâ. Rèf.

2

Kontson to, rëchpèkton rin,
 Dèkuchîron è inlinbon,
 To chin ke chan pao, l'invinton
 Elao ! rin ne lè-ratin. Rèf.

3

Portchyè lè krêyon tan bin ?
 Portchyè, portchyè lè-j'akuton ?
 Chuto, portchyè lè repèton, (ad libitum)
 Ti hou kankan, nothè dzin ?

T A B L Ô III

Ou pèyo vâ Dzaotchyè, a la vèya, dutrèdzoua dèvan l'ärbaoye

Scène I Dzaotchyè, Pol, Vouèli, Luk, Bouébo, Lisa, Rose.

~~Vouèli.- Tsoûye tètè vè ! (on momin) Ma...no manké Djyan.~~

Vouèli.- M' fô to d'abôr rëmarhyao Dzaotchyè è Lisa dè no rèchouèdre inke chta né. L'è vâv mè no-j'aran du no rakontrao, ma no chin in trin dè pachao fro le pèyo pà lè fenèthrè, po le rè-fére tot'a nâ : pyantsi, hyî, fenèthri. Fao bî vère to chi boujin! Fô alao in-n'abadin lè pî tantchyè ou minton po kanbyao lè trao ke chon dza pojao po betao le pyantsi. On vretabyo Kafarnae Onvretabyo Kafarnaôm! Ð

Dzao.- Li a pao dè tchyè rëmarhyao: no fao gayao pyéji dè vo rè-chouèdre ché, chuto onko ke Pol l'è de la binda.

Lisa.- No chin achurao pao fotu po na gota dè nê !

Bouébo.- Epè dè chukro onko, avu bin de la hyâ dedin èdi brèchi, mé tchyè chur.

Lisa.- Akuta vi chi bè chukrao, ora ! L'è dza jou fetchyî chon nao a l'othô.

Vouèli.- (in rijolin)- Tsoûye tètè vè ! (on momin) Ma...no manké Djyan.

Bouébo.- Ch'è achurao moujao ke l'ari kan mîmo rin a barlatao chta né.

Vouèli.- (in rijolin) Tchyich tètè, barboutsè ! Tè panyi, tari rin a kolao.

Bouébo.- Kemin ! ? E le kaofé nê ? No le volin pao bère avu lè mao, kemin Kurtse.

Pol.- Na, ma atin adî ke chi fê !

Bouébo.- L'è onko pao fê ? ?(a Lisa) Fô alao le fére, mè ? ? Vo chédè, ou tsalè, l'è mè ke le féjo. E pu ke l'è pao de la djoyûra. Vouèli le vo pou dra.

Vouèli.- Po chin, l'è veré ke l'è on to chuti. Ma por alao a la grè-dè toua, adon, n'in chao ma inke rin... (i rijon)

Bouébo.- Vouè vouè...ridè pî ! Vo m'i pao jâ, devant'an! L'avé pao d'îthre tinyè to le tsô tin po le cha!

Luc.- (in rijin)L'è le chyo tètè ke te no-j'aré fi a martchyî, che no t'ôchan akutao! (in rijolin)Ché pao kemin vou alao an. Chu men'aortse che t'i pao vunu onko pe mètchyin. chti

Bouébo.- Chu jou a proû boun' èkoûla po chin to le tsôtin l'an pachao è devant'an !

Vouèli.-(on momin) Ma...chi Djyan arouvè adî pao. L'a portan chur pao oubyao; le li é onko rapälao yâ du la mècha. A the jou di kou dou kontréro. Cha dona tchyéchetè galéjamin, chtou tin. L'a ti lè fûri na bènâ. La pouâra li, l'a mé dè kotaodzo tchyè dè chindao.

Dzao.- Ch'âchè pao Djyan po l'akokalao, krèye proû ke cheri dza pao mè dè chti mondo !

Lisa.- Po bin, li fudri pao mé alao in dzornèyin.

Vouèli.- Bin chur, tchyè ke Djyan è li chon pao tan a l'onyon. Djyan l'a chon kovih dè barlatè le tsô tin, On kou rè ou bao, prin

- a inkotchyî dou boû po la koumena, fao proû to chin ke pâ.
Katri, Pârdjyi, l'a cha paye, ma avu chë poûrè man pyênè dë
rematisse, l'a pao tan d'avantho.
- Rose - Opu, la paye va rin mé: chuchanta santime le vin, è onko ke
la lou margolon.
- Pol - Chuchanta santime po vin mâtè dë paye ? ? ? ! Lè na mokèri!
- Lisa - Pao po vin mâtè: po vin-jône, chin fao vint'è katre mâtè.
Fô andrenao du on-n'èthêla a l'ôtra, è îthre fârmo abila, po
n'in fére on vin d'on dzoua.
- Luk - Fao pao bon tin po lè poûrè dzin, (a Dzaotchyè) Ch'ôchè
vo po li chonyî le lathî po rin to l'an,...
- Dzao. - (jénao) L'è achurao le min k'on pouéchè fére, po na poûra fè-
mala dinche, ke l'a èthrin tan dë mijère tota cha ya, chin
djyâmé dèmandao on chou a la koumena. Ma lè chi Dyan
k'arouvè adi pao.
- Bouébo - Fô alao l'apri, mè ?
- Vouèli - Bin d'akouao...che t'ao pao pouère dou Bûko.
- Bouébo - (in rijin) Ho ! L'è li ke l'a pouère dè mè.
- Vouèli - Va don (le bouébo chô)

Scène II Dzaotchyè, Pol, Vouèli, Luk, Lisa, Rose.

- Pol - A propoû, Vouèli, vu profitao dë chin ke no chin inke po vo
rè dre dèvan to le mondo, - chin - n'oubiao Rose- chin ke vo-
j'é dza de kan no no chin rè yu y mon rêtoua du Bulo. Vo-j'
îthè jou vretaobyamin on-n'âmi por mè, po tota la famiye,
Kan no! j'îran din la dèbine. Vothon tèmonyaodzo l'a pèjao
grô amon lé. Chin, l'âbyèri djyâmé! è ma famiye panyi.
- Dzao. - Na, djyâmé ! T'i jou por mè mè tchyè on fraorè, è Rose mé
tchyè na fiye.
- Vouèli - Bin chur ke nothon kê li è pao jou po rin, tchyè, Rose.
(Rose vouète in bao, jénaoye)
- Lisa - Din ti lè ka, on-n'a pu vère chin ke vo-j'avao ti doû ou fon
dou kê, è no vo-j'in remaorhyin gayao. E tè, Rose, no chin
bênîrâ, chènâ è mè, ke Pol t'ôchè rèyî.
- Rose - (jénaoye...on l'intin a pèna) Mârci !
- Vouèli - Bravô ! Bin de ! (on momin) Ma...le tsô tin va îthre gran,
po Pol è tè. Bin chur ke te pori vinyi le travao kante vudri
- Dzao. - Ora bin chur k'amon i Mortê Rose tè porè pao alao trovao in
trin... Ch'è ke grapiyè, po li arouvao !
- Vouèli - Ma mon poûro Dzaotchyè, li vindrè pao a pî, nè in trin; li
vôlèrè. Chao tho onko pao ke l'amour l'a di-j'aolè ? ?
- Lisa - Akuta lo : on vi proû ke paorlè d'èchpèriyanthe !
- Vouèli - Ma din ti lè ka, doû ke n'in d'an rin, dè-j'aolè, l'è Djyan
è le bouébo.

Scène III Dzaotchyè, Pol, Vouèli, Luk, Lisa, Rose, Djyan, le Bouébo.

- Bouébo - Inke no !
- Djyan - Vo m'èchkujèrè dë vo-j'avi fi a atindre dinche ; ma ma dona
l'a jou na pouta krije dë kê ou momin k'alaovo modao po vinyi.
M'a fayu chobrao :
- Vouèli - Ma ! To de ke te la pové pao abandonao dinche. E ora kemin va -
- Djyan - Ôtchyè mî. ma bin chur k'oudrè tantchyè on koû.... the ?
Chu pao chin pochyn dë la léchî cholèta chti tsô tin...
- Rose - E bin, Djyan, mè tè prometo d'alao bayî tû lè dzoua on toua.
- Djyan - Tè remaorhyo gayao.
- Lisa - L'oudri achébin trovao, mè : li a tan gran tin ke vin buyao
vâr no, ha braove Katri ! L'è kemin ch'îrè de la famiye.

- Djyan - Vo rëmaorhyo grô. Cheri rin, che li ôchè tchyè di dzin kemin
- Vouèli - E pu, in barlatin, te paochèri prî achebin, in-n'alîn fêrê^{VO} lè komichyon.
- Bouébo - portao lè lètrè à Pol po Rose. (i rijon). Che vo volê, Pol, mè vo koridzèri lè fôtè. (rijon)
- Pol - Bin tè ! Mè moujo ke t'ao le bè mèyâ tchyè l'ortografe !
- Bouébo - Ma kan cheri jou a Grandzenâvoua...
- Vouèli - Tè wudron pao, a Grandzenâvoua: t'i trû mètchyin ! (on momin) Vouê, choche l'è pao le to. Ora ke no chin ti inke, no va fayi dichkutao dè nothè-j'afére; moujao on bokon à h'ârbaoye. Ch'è ke l'è djiyora. Fudrè d'abôr portao bao lè klankè è lè chenâyè du lè târèchè, po lè-j'alekao adrê.
- Bouébo - Vindri vo-j'îdjyî, mè: l'è kondjyî du dèman po poyî.
- Vouèli - E bin t'i bin galé.
- Ch'è vo - pu îthre chila in-n'ôstchyè, vindri chebin.
- Rose - Che vo pu îthre utila in-n'ôstchyè, vindri achebin.
- Vouèli - Tè rëmaorhyo bin: cherè rin dè trû. Chinbyè pao, ma li a to pyin dè travô. Pol è mè, no-j'inkotsèrin le trin dou tsalè.
- Bouébo - Ma fudrè pao oubyao le dèbatchyâ, chti an. Pao kemin dèvant-an ! Achtou amon, m'a fayu rè kore avô l'aprî. Lè bouébo chè krèyan dza ke pèlaovo. Mè bramao van: " Pèlao ! pèlao ! " Pu kan l'è rè pachao avu chi dèbatchyâ, ch'in fotan dè mè. Mè dejan: " Yô vao tho avu chi bî bochon dè Tsalandè ke l'a pao mé na korbala ?
- Vouèli - (in rijolin) Proû chur ke t'ao pao chu lou rèpondre, hin ? ?
- Bouébo - Tchyè chi chye! Lou-j'è de: " Le mâtre armayî m'a kemandao: " Va mohrao a ti le-j'aono ke te rinkontrèri, chin ke l'è tchyè on dèbatchyê. " (rijon)
- Pol - Tchyè ke tè rèpondan ?
- Bouébo - M'arèthaovo pao por akutao. L'avé pao fan dè frèjao mon dè batchyâ in mè kouthin avu ha binda !
- Luk - Krèyo pe chao ke t'avé pouère ke tè méjerichan la pena !
- Djyan - Ma bin chur: l'è kemin lè pyâ: l'a tota cha fouaorthè ou bè.
- Vouèli - Tchyè nenè: l'arè proû fouaorthè po menao amon lè kayon le dzoua de l'ârbaoye. Tchyè tè, bouébo ?
- Bouébo - (demi kontin) Fudrè prâ. L'è pao du vouè ke le Bouébo li fô fère chin ke lè-j'armayî chon pao in-n'ètha dè fère !: d'îthre le jènèral di-j'anglé.
- Vouèli - Ora no va fayi no partadjyî le travô po chti l'èthu. Fro Pol, vo-j'i dza ti poyî dutrè-j'an avu mè. Chin fao ke no-j'arin achtou choche kaortao. Vo chédè ke chti an, pu pao trintchyî. Rëmaorhyo fârmo Poldè m'avi dèprê, L'è li ke trintsèrè. Fro chin, mè, fari le travô dou mâtre armayî avu Pol kemin dzinyo. Mè, monttère la mota è po l'inretsi, tè fudrè li bayî on kou dè man, tè, Luk. A pao chin, te cheri l'armayî di vatsè, kemin tank'ora. Djyan, pàrdjyi, cherè rè nothon barlatè, kemin chtou-j'an pachao, è gouèrnèrè le fre ou chalaodzo de la Tsintre...Tè bouébo, te konyè ton travô, hin ?
- Bouébo - Vouè vouè ! Kemin djiyon ou chârvucho, "Service d'intérieur et rétablissements ". fère la popote, portao la kouète i kayon in lou bramin : Hess, Ho-ôô ! L'è to chin ke ché d'aleman! Ma èchpèro ke chti an le dzin ke vindron choupao no-j'inpyèron pao dè pudzé kemin l'an pachao !
- Luk - Pao dè richka! Miri di pudzè l'è mouao : l'è li ke no-j'in d'avi garni.
- Bouébo - E bin, ke le bon Djiyu le betichè in bon rèpoû.... è ke chè pudzè li no betan achebin ! (rijon)

- Djyan - Echpêro ke te fari ôtchye mî lè yî, chti an.
Luk - Ôtchye min mô, pe chyao !
Bouébo - D'akouao, ch'on pou prî di yî chin richkao d'îthre medjî pà la vârmèna.
Djyan - Vouâ. Te richkè rin : Hou chouaoertè ché medzon pao intrè lâ!
Bouébo - Parè ke l'è kemin le barlatè è chon mulè: pächke chon ache tètù l'on tchye l'ôtro.
Djyan - Tèthu ? mè ?
Bouébo - Li a tchye a vo vère agrepi amon pà hou kayoùtsè di Mortê, kan vo j'alaodè a la bal'èthêla, po vère ke vo-j'i na tîtha dè bok!
Luk - Chin adon, l'è bin veré.. L'è pouîrà dè tè vouitî du le tsalè.
Djyan - On li richke rin: La toupà li è bin pye cholida tchye avô pà le patchyî.
Vouèli - Kemin ch'îre de la toupà ? ? Pur rotse, vouê. Che t'alichè tè dèrotchyî...
Djyan - (in rijin) Vouäh ! E pu tchye ? Oudré avô pâr kâ, tantchye ou fon, kan bin chu pao tan chavin.
Vouèli - E pu chti an, no-j'arin onko to pyin d'ôtre travô. No fudré d'abôr galéjamin fènao. No chin jou dutrè dzoua dzoua a la nê, l'an pachao, li a pao vouère mé dé fin chu le cholé. A pao chin, li arè dou boû a fére.. è a trînao amon, bin chur. Fudré onko fére di novi pô dè ché e bin kotchye-j'èthaovè: hou d'ora l'an fi luo tin. Ora, Ora, le dzoua de lzärbaoye, nô fudré mo-dao pao pye tao tchye think'âre, che no volin îthre amon on koû dèvan midzoua.
Bouébo - Avu Kolonba è Takon dèvan, kemin l'an pachao. Hâ, konyechon luo jèografi !
Djyan - Ou yu ke n'in d'a ke l'an bî alao, a l'èkoûla : chabron adî pari aono. Ché pao che t'i tan färao in jèografi ? ?
Bouébo - Ouf ! L'è ti nou non in-n'aleman, ke vo vîron outoua de la tîtha è ke puyon pao dedî. On chao pao che vô mî tuchî ou bin èthârnyî po poui fro dâto.
Dzao - (a Lisa) Divê, Lisa te dejé ke te no volé fére na tacha dè nê..
Bouébo - Fô alao, mè ? Vouér fô betao dè kahyao d'îvouè ?
Lisa - Thin bounè kahyao, pao min. T'ari achtou rè inprê le fû: li a chur adî di braoje. (le bouébo chô)

Scène IV Dzaotchyè, Pol, Vouèli, Luk, Djyan, Lisa, Rose.

- Rose - L'a tchye le moua, ha katchyère dè bouébo. Vo dètè chur pao vo-j'in-noyî, ou tsalè !
Vouèli - Na, chur pao ! E pu, l'è on to bon, on-n'ayu bougro chi, du che a kotchye-an, vou proû bayî on-n'armayî. (tapon a la pou-anta.) Intraodè ! (Polite intrè)

Scène V Dzaotchyè, Pol, Vouèli, Luk, Lisa, Rose, Polite.

- Polite - Bouna né ! (in-n'ôthin chon cha) Inke don, chin ke...vouê don... L'é pao oûjao vinyi dèvan: le gaorde èthi din lè-j'environ.
Dzaotchyè - A hâ ! Bon ! Rêmarihyin ! No rêyèrin konto pye tao. Achta tè :te bèni na tacha dè nê avu no.
Polite - (in ch'achtin) L'è pao dè rëfu !
Lisa - Adon, Polite, tchyin bon novi ?
Polite - O , rin dè bin bon. Luvi a Robert ch'è fi a prindre pà le gaorde. Li kothère chalao ! Konprindè, l'è dza le trèjîme koû.

- Fai rin atinhyon, achebin. Ch'è ke le gaorde l'è kemin lè-j'ä-ränyè: l'a di-j'yè tot'outoua de la titha !
- Dzao. - L'an pao ti atan dè tsanthe tchyè le Gran dou Bärnon ! A laovè a Bulò, levrao duvè lèvrè ke l'avi brakonao, bin chur. Iran din le ban dou piti tsä. In tsemin, dèvan thè le gaorde ke patachivè a pî. L'a fi a ritao. Chin fao ke l'è jou tantchyè a Bulò achetao chu lè duvè lèvrè.
- Lisa - Mè va fayi alao vouitî che l'îvouè kouè pao djyora (le bouébo in).

Sène VI Dzaatchyè, Pol, Vouèli, Luk, Diyan, Lisa, Rose, Polite, Bouébo.

- Bouébo - (in-n'intrin) Dona, l'îvouè kouè a l'onda. Fô tsärdyî le kaofé, mè ?
- Lisa - Na na, léche mè pî fére. Mè fô kan mîmo alao betao la traobya. No le bérin a l'othô, la traobya l'è pye granta.
- Luk - Léchîdè li ou mintè kolao le kaofé, Lisa, chin le vou proû chavi fére (in kriyàn kemin ou tsalè) Kâla, bouébo !
- Bouébo - Vouè ?

=R E D J I Ô
=*=*=*=*=*=

T A B L Ô I IV

Din le boû, Demindze du midzoua, vèye de l'èrbaoye. Rose l'è achetaoye cholèta chu on piti ban, ou pî de na lorda chapala ke l'a na tsapalèta pindjya : Notha Dona dou boû.

Sè

Scène I Rose

- Rose - L'e dèman ke poûyon. Cheri to le tsôtin chin rèvère Pol, fro a la chin Dzaotchyè. Le tin cherè gran....tantchyè lé: doû mè. è rè atan du la chin Dzaotchyè a la rindjya ! Pu l'an ke vin, cherè le gran dzua... Bin chur ke văr no lou j'in-d'inkothèrè dè mè vère alao...: chu la dârîre ke lou châbrè. Ma, cheron pao cholè por atan. Du ke mon fraore l'a rè prè la tära, cha Fèna, Finon Lè văr no. L'è kemin lou fiye po mon chènya è ma dona. On pori pao dèmandao mî. Iran portan pao tan pour, văr no: na fiye ke n'avi rin ! Pă bouneû ke mon fraorao l'a pao vouitî a chin! L'è adrète è abila, tota dè jâ, è l'a na bouna dèvouhyon. L'a dza fi bin dou bin a mon fraorè. Faji chè dèvé, ma rin dè pye, è mon chènya parè. L' portan proû on braov'omo, ma l'è trû aprî, trāvô. Damaodzo ! (on momin) Chu chi poin, L'è jou de la tsanthe ke Pol ôchè tchyè on fraorè, è k'ôchè dou pyon ! L'è proû pao chinke m'a aterî, vouè.. ma graothe a chin, văr no chon to d'akouao. Chuto onko ke l'è on dzoûno kemin n'in d'a poû: travayâ, pao bèvyâ, dèvouhyâ. No prèyin tilè dzoua l'on po l'ôtre.

Scène II Rose Pol

- Pol - (in-n'intrin pă la totse) A vo la maoye ! Tchyè dèvejaovè tho inke tota cholèta ? Te chondjyivè, ou tchyè ?
- Rose - Na, i moujaovo...

- Pol - A mè, i èchpêro (ch 'achîtè dèkoûthè Rose).
- Rose - Achebin, vouê. Mè fô bin mè kontintao dè chin, kan t'atindo è ke t'arouvè adî pao.
- Pol - Po na vouärbèta dè rètao !
- Rose - (in le bouchkanyin) Na vouärbèta ? ? L'é jou l'iji dè préyî to mon tsapalè. T'îrè achurao a la pinta, ke le tin t'a paru dinche kôûr ? (on momin)...ou bin avu on-n'ôtra ? ? ?
- Pol - (in li pachin le bré chu le kotson la tîrè prî è li bayè na dzoûta) Ke chéroûda Te chao proû kemin t'aomo.
- Rose - Ma mè fao gayao pyéji dè le t'ôûre dre !
- Pol - Et bin, le tè rè djo : t'aomo, t'aomo, t'aomo te pou pao chavê kemin. Poré pao vivre chin tè (la vouête in li rijin) I tho kontinta, chti koû ?
- Rose - Färmo kontinta. Ma tè panyi, te pou pao chavê kemin t'aomo, kemin l'é choufä kan t'an akuja, kemin l'é pyorao.
- Pol - Poûra miyèta. M'in cheré bin in psychao, va !
- Rose - E pu, îro cholèta avu ma choufranthè. Vär no...
- Pol - Ché prâ, kan bin te le m'ao pao de. Lè-j'ôtrè dzin chon jou min katsotèrî.
- Rose - Ma adon, Finon, ma bala chéra m'a tärubyamin inkorädjyî, è chotinyè. Ché pao chin ke cheré dèvinyète chin li. Ma ora, mè parin l'an tot-à fé tsandjyéi d'idé. Ma dona mè deji onko l'ôtri : T'ao de la tsanthe, d'avi on martchyan kemin Pol. Pol mè fao bin pyéji. (on momin) E ton chènaya ? (on vi arouvao Polite, ke ché katsè. Lè doû le vèyon pao).
- Rose - (Jénaoye) Mon chènaya, li, di pao vouéro. Mè moujo k'apo-chonyè dè mè vère modao.
- Pol - Ma, te vao pao bin yin ! Bin chur, t'i to dou lon jou on bokon la bala por li.
- Rose - Tchye vou tho ! L'a jou tchye mè dè fiyèta... è onko k'îro la dârîre, aprî katre bouébo.
- Pol - (in la takinyin) N'in d'a th fayu, di brouyon po fére chi ché d'euvre ! O pu, lè chènaya l'an chyo on fèbyo po lou fiyètè.
- Rose - (in le takinyin) Kemin lè donè po lou bouébo. T'in chao-ôtyè,
- Pol - Pächke chu achebin le dârî. tè, hin ?
- Rose - Ma le dârî dè doû, rintchè; è ke l'ôtro lè dza maryao
- Pol - E no dou, no fô achebin djyora n'in fére atan, kri tho pao ? Kan ? (i tsé di pevô outoua dè lâ.) Ma...tchy'è the chin ?
- Rose - Di pevô ?
- Pol - On faochèyâ ke no vou fére ingréyî (Chè lèvé, vouête, Polite ché katsè dârî na pyanta,) Katsè tè pî roûtha dè Polite ! T'é proû yu ! (in totsins la chapala)

Scène III Rose, Pol, Polite

- Polite- (chô) A vo !
- Pol - A vo, faochèyâ ... T'i to pari on kroûye brakonyé: Terî chu no doû a dutrè mätre, è pao îthre fotu dè no-j'akrotchyî ?
- Polite- (in fajin l'èthenao) Kemin , chin ?
- Rose - Va adî, tchye !
- Pol - Fao pîr a ko tô dè pao konprindre !
- Polite- (in rijin) Na na ! N'ôchi pao pouère! Vînyo pao po vo dènitao.
- Pol - Ma che no-j'îran di tsamo ou bin di lèvrè...
- Polite- Adon, cheri ôtra tsoûja !
- Pol - A ri rè in trin dè brakonao, Polite ?
- Polite- Chè fô pachao le tin kemin on pâ, kan on.n'a rin dè miya, L'è veré ke hou ke n'in d'an dutrè chon onko pye a pyindre tchy' hou ke n'in d'an rin.

- T'ao kemin Milon ou monnê, n'in dèvi ouna pâr d'amon, ouna pâr d'avô, è pu ché, pâr djyi, Madelène a Riron..
- Rose - L'a on kê ke l'a atan dè terin tchyè na kemôde. Madelène li a trê le pyin ?
- Polite - Pao rin tchyè Madelène : totè trè, kan l'an chu k'îran in
- Rose - Adon, tchyè di the dè chin ? konkurante.
- Polite - Fudri alao on fyâ tro yin po le chavê.
- Rose - Portchyè ? ? ?
- Polite - Ma kemin ? Te chao pao ? L'a fotu le kan yè po ch'ingadjyî din la lèjyon. Bon dèbara po l'indrê ! Inke chin ke l'è, dè tséhyi dutrè lèvrè a la vè !
- Pol - Ora bon ! Chavé bin pao chi novi. (on momin) E tè, kan te brakonè, t'in tséthè vouéro in-n'onkoû, dè lèvrè ?
- Polite - Non dè non ! Yâ n'in d'é yu pachao duvè lordè inthinbyè
- Pol - E t'ao terî ou miten di duvè ? ?
- Polite - Tchyè nenè : ouna, l'è jâvoua ; l'ôtra koua adî...po le momin. Vouê..l'è pao le to, choche. Mè fô alao pe yin, mè. che vu poyè tot amon. Ch'è ke mè fô profitao vouè : le gaorde l'è avô à Kudjyi trovao cha miya. Ma a chat ârè cherè rèpri l'è on monchtro por alao in vèlo. A rèvère ! Bin dou pyéji !
- Rose - A rèvère !
- Pol - Bouna tsanthe... a la lèvra !
- Polite - (in li fajin le poin) Tè...

Scène IV

Rose, Pol

- Rose - Mè chinbyè, me ke ch'îro tsahyâ, oudré pao a la tsathe la de...
- Pol - Ma l'è pao tsahyâ, Polite: l'è brakonyé; l'è rin... mindze.
- Rose - Va adî, tchyè ! (on momin) parè.
- Pol - Na, ma chi djyaochtro dè Polite no-ja fi a pädre le fi. Yô n'in d'îran no dza ? (i moujè on momin) Ah vouê ! djyuchto ; kan no maoryin no, no doû ? ? ?
- Rose - Tchyè ke te moujè, tè ?
- Pol - Mè, moujaovo dè fûri ke vin.
- Rose - Dza ? E a la bènichon ? oudri the pao ?
- Pol - T'i pao pe prèchaoye tchyè chin d'îthre avu mè ? ? ?
- Rose - L'è pao chin, ma mè chinbyè ke no chin adî gayao dzoûno....: mè, vint'an, è tè vint'è doû.
- Pol - E demi, hé ! dè fûri n'in d'ari a pou prî vint'è trè. L'é na chituachyon: chu in chèkon a la fretchyîre, è du che a kotchyè j'an, mon chènaya la mè léchèrè. Le m'a de bin di koû. E pu, te chao, t'aomè dza kemin che t'îrè chuva : l'è pao rin por li, tchyè Rose.
- Rose - E ta dona ? l'è adî chyao intrè balè mèrè è balè fiyè ke l'afére frochè.
- Pol - Pächke li a trû dè balè fiyè ke chan pao chobrao a lou pyäthe: vudran lou rindre mättrè. Ma ma dona vi proû ke t'i pao dinche, è ke te tsärtsè pao a tè betao intrè li è mè. Krêyo ke tè konyecho prou bin po chavê k'avu tè ma dona l'arè vretaobyamin na fiye.. è na bala ; po l'îdjyî, l'amao, li tinyi konpanyi.. Lè pao na bala fiye à chârvi. T'ari la taotse chin pe fachila, ke ma bala chëra, chin la voli kritikao, l'a pao chu li ch'in prindre. L'a trû volu chè rindre mätra in-n'arouvin. Li a jou kotchyè-j'èpèluvé pâr inke è ma bala chëra l'a pouchao mon fraoraè a intrèprindre on komärche dè fre in vela. Chin chin, cheri mon fraoraè ke l'ari rèprè vâre no. Dona l'a proû chu vère ke t'îrè rin la mîma : m'in faji onko la rëmaorka pao pye tao

- tchye la chenon-na pachao. Ma chin ke l'a onko le mé totchya, l'è to chin ke t'ao fê por mè, kan m'an arèthao è fotu in pré-jon... è achebin chin ke t'ao fê po lè koncholao è lè-j'in-koradjyî. Chin, adon, djyâmé le porè oubyao.
- Rose - Paorla pao rè dè chin. Tchyin dzoua ke l'é pachao ! Lè mèpri m'an pao mankao. Di kroûyè linvouè vinyian onko inpoutao hou dè vâ no kontre tè. T'i chur ke l'é djyâmé trovao lè dzoua ache gran, nè atan pyorao
- Pol - E avu mè, ora trâvè tho achebin le tin gran ? Achurao ; No-j'an parlao a pouprî tchye dè-j'afère pènaobyo. No fô to pari profi-tao dè no dre ôtchye de dzoyâ, puchke modo la chenon-na ke vin po lè Mortê.
- Rose - E bin, keminthe, tè: l'è tè ke t'ao keminhyî a parlao dè j'a-fère pènaobyo.
- Pol - Kan t'é propojao dè no maryao de fûri, ou tchye ?
- Rose - (in li pachin le bré chu le kotson) li bayè on galé bè chu la dzoûta)Va adî, kachèroû ! Ché pao yô t'i vunu dinche mètchyn!
- Pol - (in rijin) Ma avu tè, bon ! On vîye dzoûno de jà:" Lè j'omo vînyon ou mondo bon-j'infan: l'è lè fèmalè ke lè fan mètchyin."
- Rose - (in rijin) L'è arirè ouna di tuvè.
- Pol - Pârdjyi, onko ! Na ma, chu yo tan mètchyin ? frantsemin.
- Rose - Che tè djyécho ke te l'i pao trû, te cheré chur pao bin flatao. (on momin) Na, t'i pao mètchyin ôtramin, ma proû mètchyin kan mîmo. Che t'îrè on tatô, tè vudré pao, chao tho pî bin ?(i ri)
- Pol - Bon ! Chin fao ke no chin djyucht'adri bon po betao inthinbyo, tchye, miyèta ? (li bayè na dzoûta)
- Rose - Krêyo, vouê. Li a proû gran tin ke no-j'an chu le vère. Tè chuto, te ti'in rapälè, kan no-j'alaovan a l'èkoûla, Avu lè mouênè, no chäyechan adî pîr aprî katrârè, ou yu ke lè bouébo, avu le réjan, chäyechan kan fyâji ou mohyî. Ma n'inpatsè k'on tro avô la route mankaovo raoramin dè tè rëdjyindre: Te tarla-taovè èchprè, le chinté prâ... è mè faji pyéji.
- Pol - Ma, m'in rapälo prâ ! T'îrè dza tan galéja, avu tè bî-j'yè né, tè duvè grantè kuvètè avô lè rin, ton galé fourdao rodzo. On-n'oujaovè-pao chè dèvejao, onko min che bayî la man. Ma on chè konprenyé, tchye ? ? ?
- Rose - E mè achebin, t'amaovo vère. Ché pao-tchye, ma mè moujaovo dza: " L'è chi ke maoryèri." T'îrè tondu to prî, kemin po lè pyâ, Ma ton bredzon t'alaovè tan bin ! E pu, t'îrè dza grô, po ten aod-treboûlaovè on pye vîyo tchye tè ! ma lé djyâmé rin oujao dre a nyon : m'aran achtou trätao dè bouébelâja.
- Pol - Irè dza l'amour ke dzârnaovè din nothè doû kâ...l'a krè...du j'an in j'an, è ora l'è to betenao. Chti fûri ke vin, i hyorethré, kan no no maoryèrin, tchye ?
- Rose - (avu èmochyon) Vouê, Pol, vouê...
- Pol - No-jarin ou minte bin pachao nothondzoûne tin. Tchyin bî chovi-nyi ! Kemin l'è bî dè poui chè voutî l'on l'ôtro ou byan di-j'yè, avu la mîme aorma tchye kan on-n'îrè di j'infan, chin rin avi a chè rèprodjyî ! (totchyî) Vouê, Rose li a rin dè pye bî ou mondo, krêyo, tchye dè ch'amao kemin no no-j'aomin.
- Rose - E dè chè rëtrovao inke, chu chi piti ban, ou pî de Notha Dona no vè è ke no bène.
- Pol - Mè krêyo k'in no vâyin, rëmouje ou tin ke kortijaovè chin Dzojè. E tè ?

R E D J Y O

==*==*==*==*==*==

PREYIRE A NOTHA DONA DOU BOÛ :

1	2
Vo-j'an betao chu le pachao dzou Vo vèdè di dzin dè tot'aodzo Betaodè ti lou kâ din vothon kâ, Notha Dona, tchyé dè bayidè lâ Jéju ke l'è din vothè bré Chôpyé !	Vo vèdè to chin ke chè paochè Chi yaodzo pèjan ke no kaochè Idjyidè no, portaodè no chèkoua Notha Dona, tchyédè, dzoua aprî dzoua Vouârdaodè no din vothon kâ, Chôpyé !
Rèfrin	3
Notha Dona dou Boû, Bènidè no ti doû Vouârdaodè no din la graothe dè Diyu, Prèjârvaodè no l'on è l'ôtro Di vârgonyè dè chti mondo è dou fû Dè l'ôtro Dou fû dè l'ôtro .	E kan vindrè chi gran voyaodzo Ke no fudrè ti fér on yaodzo, Dèkoûthè no, ô vinyidè adon Po ke no chan betao avu lè bon Menaodè no tantchyèhô lé, Chôpyé !

(Kobyè in solo ? ou a 4 vouè)

T A B L O V

Ou tsalè di Mortê, on koû du la chin Dzaotchyè, du midzoua

Scène I

Pol, Luk, le Bouébo

Pol - Vouè, On n'a pao yu tchyè dou bî chti an, tank'ora...
Bouébo - O, li a jou di proû bî dzoua. A la chin Dzaotchyè, no no chin tunu dzoyâ, è l'a fi on tin dorao. Vo è Luk vo-j'i jou vothè miyè, mè mon chènaya è ma dona...
Pol - Bin vouè... Ma t'ao l'ä d'oubiao ke no-jan intäro Diyan. Poûro li !
Bouébo - On-na'ari de ke le chintè, chi dzoua, kan l'è modao por alao a la bal'èthèla...
Luk - Du, la mouao a cha dona, chinbyaovè ke l'avi pao mè go a la ya.
Bouébo - Irè pouîrà dè le vère grapiyî amon pä hou kayoûtsè, in ch'agrè-pechin a la rotse. E ma'mè, kan l'é yu dèrotchyî è ke l'é oyu chi kri !... N'in chu adî to rêmouao.
Pol - Chi, l'è ou mintè jou bon avu cha dona ! Ora ke chon ti doû lé, on le pou proû dre : ch'alaovè i botchyè, îrè po lè li portao. Cha dona lè vindi a Bulo in-n'alin levrao cha paye. Chin, li faji adî kotchye chou, a ha poûra Katri.
Luk - Fayi proû to chin po ke pouéchan nyao le tsavon. Ch'è ke por lâ îrè pao tchächon dè dèmandao ôtchè a la koumena ! L'aran mî amao lou pachao dè medjyî.
Pol - Dre ke chi poûro Djyan ch'è dèrotchyî in-n'alin i botchyè po betao chu la foûcha a cha dona po le dzoua dou trintchyîmo ! è k'ora chon intärao l'on dèkoûthè l'ôtro ! Poûro Djyan !

- Luk - L'è chur mî tchyè no.
- Pol - T'ao to pari jou on boun'idé, Luk, d'alao ramachao chi bî botchyè dè bal'èthêla è dè dzenèpi, po le betao chu lou foûchè
- Bouébo - Chin fao chur bî vère! ~~vère~~
- Pol - Vouè... pe bî vère tchyè à l'aryâ chtou dzoua... Hou vatsè van rin ke vaye. N'in d'a ke baovon, ke l'an mô i pî, ke van in cholodzin. L'é tchyè pouère ke chi la maladi. Mè dèmando chin ke le vètètinère derè.
- Luk - Fô adî pao moujao ou pî! L'an poutîthre jou frê chtou dzoua pachao: l'a fi on mortô tin. E pu chuto, li a di bêtè pà l'aryâ ; chin bayè di kouran d'â: li a rin dè mindro po dzin è bîhtè !
- Pol - Ché prâ. O, chti l'outon, van rè arandjyî hou mu in rêya. Hou cha dè tsô vivaa, ke no jan , chon djiyuchtamin po chin.
- Bouébo - Ah ? ? L'è de la tsô ? Mè dèmandaovo adî chin k'îrè.
- Luk - Bin drôlo ke te li ôche pao fetchyî le nao. Vayi mî pao. L'è Dou monchtro : che t'in betè din dè l'îvouè , la fao a kouère a l'onda.
- Bouébo - (inkrèdulo) Alaodè adî !
- Pol - Chi chye, l'è dinche. Fudri pao n'in d'avi na dzhyaoye din lè-j'yè: on vîndri novèyin : on-n'ari lè-j'yè bourlao.
- Bouébo - Non dè non ! L'è onko dou monchtro tchyè chin ! (on momin)
- Pol - Chu bin èthenao chin ke le vètètinère derè kan vindrè. Vouèli è li chè cheron fi a menao in piti tsä tantchyè ou Prao Djyan, ma li a onko na fyârta tsigaoye du lé avô, tantchyè che.
- Bouébo - Dza tchyè du le pyan dou Grô Mon, li a on fyä tro... è pu aprî, kan fô grapiyî amon chi chindè. Ch'è ke va drî hô !
- Luk - L'è la pye hôta tsoûdère dou tchyinton. Le chavé tho pî ?
- Bouébo - Bin chur, ke le ché. Vouèli le m'a de dèvant 'an (arouvè Polite avu on cha i rin i ~~rin~~ Le betè bao)

Scène II Pol, Luk, Bouébo, Polite

- Polite - Bondzoua!
- Ti - Bondzoua, Polite !
- Pol - Bin, novî ! Achurao aprî kotchyè tsamo, ari rè ? ? ?
- Polite - Bin, na ! Pao voue. N'in chu vouäri, dè tsahyî amon pà inke ! On kou, li avé terî on lordo bok. L'a dèboukalao avî hou ru-pito, tantchyè ou fin fon di Mortê. Mè, mè chu de: " Va pou djiyaobyo, vâcha pî ! " (on momin) Na...vouè chu jelao ou dzenèpi. Chavé na kotse yô n'in d'avè: nyon la chavi tchyè mè. Ma mè moujo ke Djyan la m'a trovaoye; Vouè, li avi rin mé: To îrè lävi... è l'é yu l'ôtri on bî lordo botchyè dè bal'èthêla è dè dzenèpi chu lè duvè foûchè a Djyan è a cha dona. T'i chur k'îrè le myo !
- Luk - Chari proû îthre. Djyan ch'è dèrotchyî in le ramachin po le betao chu la foûcha a cha dona
- Polite - O bin, le li bayo dè gran kê. Ma fayi proû li, por alao amon chi pou koyâ.
- Bouébo - L'é yu alao, mè, è l'é yu dèrotchyî. L'è na kotse afriyâja. L'è din ti lè ka pao mè ke li mè vudré avanturao ! po to chin ke mè -j'yè mè mothron. L'è bin trû dondzerâ.
- Pol - E adon, tè, Polite, te tè vao echpojao dinche po na punya dè dzenèpi ? T' ao rin pouère dè tè dèrotchyî ? ??
- Polite - Vouäh ! Chin ke vô rin richke rin !
- Bouébo - Bin de !
- Polite - A chi konto, te richkè rin dè li t'inbriyiao to tsô !

Bouébo- Ma fi na ! Pao onko trû ! N'in d'ari bin on-n'andin a chëyî
ke li oudré pao: L'é pao la tîtha por a lăo hô lé, mè !

Pol - T'in d'ao chin mé bao inke bao.

Polite- T'i kemîn le Valian deji dè chon mulè: "Le mule l'è myo, ma
cha tîtha l'è chuva (mîjin)

Luk - Vouê, l'è bal'è bin dinche.

Pol - Di vê, bouébo, va vi tsärtchyî a choupao Polite (le Bouébo li
va)

Scène III Pol, Luk, Polite

Polite- Tè rëmaorhyo bin. L'è pao dè rëfu ! Chuto de la hyâ di Mortê !
Te dë fére dou gayao bon fre, avu dou paryè lathî !

Pol - L'ärba l'è pao tan granta, ma dyyinthë bin. Ma chtou dzoua,
ché pao chin ke li a.

Polite- Ah vouê ?

Scène IV Pol, Luk, Polite, le Bouébo

Bouébo- (in.n'intrin avu le dyyëtse è la kuyî dedin) Inke don !
Boun'apèti !

Polite- Rëmarhyin (chè betè a choupao). Ha, l'è de la bouna ! (On
E frètse ! (Chè betè a rire).)

Pol - Tchyè ri tho ?

Polite- Ma è bin, rè moujo y chin ke mon chënya no kontaovè: Batichte
a Dzaotchyè l'avi pachao prî a on tsalè yô le mätre armayî îrè
on ruchtin. Che cheri findu l'ou de la tsanba po thin santime.
L'a dëmandao a choupao. Li a portao le dyyëtse dè hyâ. Batichte
ke chavi a nekoué l'avi a fére, l'a kemînhyî pã tsäpyao chon
mochî dè pan din le dyyëtse, pu l'a dëmandao: "Vouére kothè ?
On fran, ke li rëpon le mätre armayî. O adon, l'è trû tchä, ke
l'a fi Batichte : mè, rëprin-nyo mon pan.

Bouébo- (in rijin, rëpètè) Rë prin-nyo mon pan! (i ri) Ha l'è na galéja!

Luk - Vouê, na tota galéja ! L'è to chin k'amertaovè !

Pol - Avu to chin, mè dëmando chin ke le vètërinêre derè dè hou bîtnè

Polite- T'atin le vètërinêre ?

Pol - Le mätre l'è jou avao a Tsärmê l'aprî.

Polite- Te krê ke Kotchyî vou kraokao tantchyè amon che ?

Pol - Mé tchyè chur. L'è on'omo pyin dè chindao è dè koraodzo. è ke
badinë pao avu chon dëvê. I va n'inpouaortè yô è n'inpouaortè
kan. Chi, l'è on-n'omo ! E kapaobyô ! L'atindo du on momin a
l'ôtro avu le mätre.

Polite- O bin, din chi ka, mè fô fére po m'ëchkanao, mè. L'é rin kontre
li, bin dou kontréro, ma mon mihyî è le chyo fan pao tan bon
minaodzo. (ch'abadè è rëprin chon cha) A vo revêre, è mârçi po
ha bouna hyâ ! Bouna fin d'ethu a ti, è bin le bondzoua ou
patron por mè. (i chô)

Scène V Pol, Luk, Bouébo.

Bouébo- No-j'an panyî moujao dè li parlao de l'intäremîn a Djyan.

Luk - Ma, che li îrè jâ, l'ari pao atindu ke no li in dëmandichan di
novalè ! Amè bin trû avi kotchyè novî a kontao.

Pol - Di vê, bouébo, tè va fayi alao portaola Kouéte i pouâ. Choche
l'è d'abôr le mimin d'aryao.

Bouébo- Bon ! (i chô. On l'intin kriyao :
è lè kayon arouvao in ron-nin)

Hoss ! ho o o

Scène VI Pol, Luk

Luk 8 Le mâtire arouvè adî pao ? No chin tchyè no doû por aryao.
Pol - Po chin ke bayon bin dè lathî chtou dzoua...Ché pao ke li a :
 chi lathî va mô po trintchyî. Adon ke no fajan dè katre choûyè
 trè motè, no-j'an ti lè mô de n'in mé fère ouna pà choûye.
 Ché rin chin ke choche vou bayî...

Scène VII Pol, Luk, le Bouébo

Bouébo- Le mâtire arouvè avu on-n'omo vuthu in moncheû, ke l'a la baorba
Pol - E bin, chi moncheû, l'è le vètèrinère Kotchyî dè Tsärmê.
Bouébo- L'è on bon ?
Pol - On rèyi bon ! L'a aprê chon mihiyî a Boltigen, Faji totè lè
 demindzè dodzè kilomâtre po vinyi a la mècha avô a Balavouârda.
Bouébo- Non dè pitchyè ! Kemin du Tsärmê a Bulô !
Pol - Li chè konyè. Ma tè fudrè pao rire: i trintsè l'aleman, bin chu
Bouébo- Mè bayèri a chyin...Mâ portchyè hou dè Balavouârda chur.
 an the pao le bè findu kemin no, kan on-n'è dou mime dichtri ?
Luk - Tè kri tho k'oudri mî che l'ôchan ti findu ache laordzo tchyè
 tè ? Lâ poran dre parè dè no, pächke no dèvejîn ôtramin tchyè
 lâ. (la pouaorta ch'âre, Vouèli intrè avu Kotchyî)

Scène VIII Pol, Luk, Bouébo, Vouèli, Kotchyî

Kotchyî Enfin ! Tinke no amon ! Li a na fyârta trota du Tsärmê amon
 ché ! Bondzoua !
Ti - Bondzoua, moncheû !
Kotchyî Alin vi vouitî hou vatsè. (Vouèli è li paochon a l'aryâ)

Scène IX Pol, Luk, Bouébo

Pol - Poru ke chi pao la maladi !
Luk - Paorla pao dè chin, tchyè ! L'an j'âvoua, li a on paor dè-j'an
 yô îra djiyârthon. L'è ôtchyè d'afriyâ. Ma mè chinbyè ke chtâche
 chon pao parè:chaoyon adî, chè gouârnon, ou yu ke vâ mon patron
 chobraovan kutchyè to le dzoua ; l'avan rin mè d'apèti ; bayî-
 van rin vouér mé dè lathî.
Pol - Ni bin chtâche, l'an bin kaolao.
Luk - Ma l'è pao dè konparao !
Pol - (ou bouébo). Bouébo, tè fô inkotchî le djiyètsè è duvè kuyî po
 le mâtire è le vètèrinère. Cheron chur bin kontin dè choupao :
 l'aron rin rè medjiyî du li a gran tin.
Bouébo- Le djiyètsè l'è adî inke, ma mè va fayi alao aprî di Kuyè.
Pol - Atin ke chan rè inke, è laova ha a Polite in-n'atindin.
Bouébo- (in prenyin na panocha è in.n'èchuyin la kuyî...a cha fathon)
 Ha, l'è na bala ! Ha tîtha dè vatse, ma on deri ke l'è in ya !

Scène X Pol, Luk, Bouébo, Vouèli, Kotchyî

Kotchyî- (in rè vinyin ou trintsaoobyô avu Vouèli) Lao vouè, mon poûre
 Vouèli ! l'è bal' è bin la maladi !
Pol è Luk - Mon Djiyu !
Vouèli - Ma, l'an pao tch...
Kotchyî- Pao onko, na, ma chin l'è kemin kan le fû inprin chu on tè
 krouvao a-j'achiyètè : fao tchyè na frelaoye.
Vouèli - Li a pao dè remêdo ?
Kotchyî pao dè remêdo, èlao fô tchyao.
Ti - Mon Djiyu ! (le Bouébo pyârè)
Pol - On-n'in pori the pao ijolao kôkena, dè hou ke n'an rin dè mô ?
 on-n'arouvèri patîthre a lè chôvao...

Kotchyî Inpochubyo ! Kan la maladi ché dèhyèrè, totè lè bîthè n'in d'an dza le dzärno. Li a pao dè rêmêdo. L'è volu èprovao dè fére kemin vo ditè, vâ on payijan. N'in d'avi trè ou katro ke chinbyaovan adî in bouna chindao. Ma kotchyè dzoua aprî, ke-minhyîvan a hyintchyî, lè fayi tchyao achébin ! Ha maladi ! Tchyin flêô ! L'è na vretaobyà pèchta ! On pou rin kontre ! (a Vouèli) Mè fao proû mô ou kê dè fayi fére a boutsèyî totè hou balè bîthè, ma li a rin d'ôtro a fére. E pu la lè badinè pao ! Chu d'obedjyî dè l'aplikao, kemin vo !

Vouèli- Bin chur ! Tchyè k'on vâ ! Adon, tchyè no fô the fére ?

Kotchyî E bin, dèman matin, léchîdè to le tropî a tsâma, bayîdè li a medjyî dedin. Mè, vo-j'invoûyèri amon di bouîchî po majalao lè bîthè. Pu lè fudrè inkrotao yô vo porè, le pye prèvon pochubyo; fotre na kutse dè tsô viva pâr dèchu. Mè vo fari a chin menao amon tantchyè ou Pyan dou Grô Mon. E pu vo fudrè Chobrao onko tchindzè dzoua, chin vinyi ou bao, è chin nyon rèchouèdre ché. Bayèri di-j'ouaodre po ke vo portichan de la vikaye ou fon dou patchyî, vâ le pachyâ. Vo-j'ari tchyè a èkrîre ti lè dzoua chu on biyè chin ke vo fudrè adi aprî.

Achtou ke le tropî cherè inkrotao, fudrè onko pachao a la tsô viva to le dedin dou tsâlè, in keminthin pâ l'aryâ. Enfin, dèvan tchyè dè vinyi avô, vo fudrè ti vo dèjinfäktao ou lizol. Inke to. (on momin) A rêvère, Vouèli ! Mè fao proû mô ou kê dè fayi vo bayî hou-j'ouaodre, ma chu d'obedjyî dè fére mon dèvé, è chu chur ke vo fari le voûthro ou pe prî dè votha konhyinthe.

Vouèli- No le farin, vo pudè kontao chu no (on momin) Ditè, moncheû

Kotchyî Na, rêmarmhyin gayao, Vouèli ! L'è le kê trû charao dè vîre chi bî tropî din on paryè-l'ètha. Cheré inkapaobyô dè medjyî tchyè ke ché ché.

Vouèli- Cheri jou dè gran kê, vo chéde.

Kotchyî N'in doto pao, ma pu vretaobyamin pao. A rêvère !

Ti - A rêvère ! (Kotchyî chô)

Scène XI Pol, Luk, Bouébo, Vouèli.

Vouèli- (in ché léchin tsère achtao chu le ban) Ah ! Mon Djyu ! Tchyin tärubye dzoua ! dre ke dèman matin totè hou balè-j'ärmayè cheron bao ! Chin mè fotrè ou krâ (châbrè la tîtha abohyaoye. Lè-j'armayî è le bouébo châbron pyantao chu pyäthe, trichto).

R E D J Y Ô

=====

T A B L Ô VI

=====

Vâ lè dzin a Rose, ou pèyo, on koû in-nan l'outon, na demindze du miâz-zouâ.

Scène I Ana, Finon

Ana - (mô verya) La nouîthra l'è ari rè avu chon Pol, ke n'arouve adî pao di vîpre.

Finon - L'a lîji, dona ! li a rin ke prichè.

Ana - Hmm ! Lîji ! Kan on-n'a on mache dè travô ;

- Finon - (galéjamin) Ma l'è demindze, vouè.
- Ana - Po lè fèmalè, lè demindzè chon gayao parèrè tchye lè dze-
l'ôvrè : fô fère a medjyî, gouërnao lè bèthètè,...Kemin ora,
portan, cheri le momin de bayî lè gran i dzeniyè, è dè lè rè-
voûdre. Ma notha bala chè rapärtse pao !
- Finon - Fari, mè, dona, che Rose l'è pao rè prî.
- Ana - Te l'inpaorè a dré è a touao, tè.
- Finon - L'inpaoro rin ; ma l'è kemin ma chèra, du ke l'è maryao vo -
khan fe. (in-n'alîn prî dè li è in li pachin le bré chu le
kotson) E vo, vo-j'îthè kemin ma dona (l'abbranchè) Chuto ke
l'è pao konyu la maoye. Chu tan kontint d'îthre avu vo !
- Ana - (tota rêmouaoye) Ma mè achebin, Finon, t'aomo kemin ma pou-
pra fiye ; kemin aomo Rose...
- Finon - Poûra Rose ! L'è bin trichto por li : on galé patron kemin Pol
Novèyin ! Ma on pou pao konprindre kemin chin l'a pu arouvao..
- Ana - L'è èlao nè le premi nè le dârî ke chè cherè kouè lè-j'yè avu
de la tsô ! Aprî la maladi, lou-j'a fayu pachao to le tsalè a
la tsô viva, te konprin. Pol îrè in trin dè li pachao la lèvi-
re de l'aryâ.Chen'etchyîla l'a dzubyao, è Pol l'è tseju avouè,
in chè toumin chon bidon dè tsô viva din lè-j'yè. L'an bî
jou li vâchao dè chuite dè l'îvouè dèchu a ridjyeû : l'a jou
lè doû-j'yè bourlao.
- Finon - Poûro li ! L'è kan mîmo târubyo, dîthre novèyin po le rîchto
dè chè dzoua ! A chi-l'aodzô !
- Ana - Vouèl'è proû târubyo. Ma por nè, chin ke li a dè tot'ache
târubyo, l'e ke notha Rose ch'intîthè a le voli maryao.
- Finon - Tchyè voli vo : Ch'aomon tan ! Ch'amaovan dza pâr infan, ke
m'a de. Kan l'è dinche, li a tchyè la mouao ke pouéché chin
frèjao, krêyo.
- Ana - Ma îthre novèyin, è the pao dza îthre kemin mouao ? ? Rin
vère dè chin k'on-n'a outoua dè chè... rin ! tantchyè ke
ch'inprin-nyan lè hyärtao dè l'ôtre mondo.
- Finon - Ma kan on novèyin trêvè kônkon po le konprindre è po l'amao,
kridè vo pao ke vhin li inprin-nyè din le kâ on chelâ k'èhyèrè
ke trançfouarmè tota cha ya ? ?
- Ana - Chao proû îthre. ma kemin yudré tho ke no pouéchan îthre d'a-
kouao, chènaya è mè, dè bayî notha fiye, notha cheul fiye, a on
novèyin ? Na ! Chin l'è trû no dèmandao ! (chè fo a pyorao è
che lèvé po châyî)
- Finon - Yô alaodè vo ? ? ? Oudri, mè, dona.
- Ana - Na, na, léche mè fère. Rêpâja te on bokon. T'ao jou dè travô
chta chenan-na avu ha buya, poûra fiyèta (i chô)

Scène II

Finon, choletà

Poûra dona ! Ou fon, la konprin-nyo. Ma konprin-nyo achebin Rose. Mè
konton totè duvè to. Avu chin, chu intrè le marti è l'inhyeno. Kemin
fère, po bin fère, po bin fère ? ? ? Kudjyo betao le bin di duvè pao,
ma, lè pao fachilo ! Bin chir ke maryao on novèyin, l'è pao rin ! d'en
ôtra pao, krêyo ke mé on-n'omo l'a fôta dè cha fèna, po l'îdjyî in to
è por to, mé cha fèna l'aomè. Lè fèmalè chon dinche: l'an fôta dè lou
dèvouao. Krêyo ke Rose tin onko mé a Pol du ke l'è novèyin: i chin ke
Pol l'a fôta dè li. Por mè, le léchèrè djyâmé kore. Fô dre ke l'è on
dzoûno pyin dè kalitao. (on momin) Mè fao tan mô ou kâ, kan le vèyo
alao ou mohyî avu cha dona ke li bayè le bré po le menao ! (Vouètè pà l
la fenîthra) Ma...tinke lo k'arouvè avu Rose ! (Rose intrè avu Pol ou
bré) Pol l'a di barihyo nè).

Scène III Finon, Rose, Pol

- Rose - (aPol in li bayin on-n'èchkabi) Achta tè inke. (li êdjiyè a
Pol - Rèmarmhyin, Rose ! ch'achtao).
Finon - A vo, Pol !
Pol - Ah ? ?L'è tè, Finon ? Tè rèkonyecho a la vouê...E pu kemin chin tè va the ???
Finon - Proû bin, rèmarmhyin. E tè ?
Pol - E bin, va po le mî. Kan on-n'a na galéja miya po vo bayî le bré è vo remontao le rèlodzo, chè fô pao pyindre. E pu ora, li mè rètrâvo pârto, vâ no, din tota la méjon è puyo fére to mon travô kemin dèvan. Kan l'ari Rose po m'îdjyî, oudrè onko la mitchyî mî. (i ri)
Finon - Krêyo ! (on momin) Akuta, Rose, châbra pî avu Pol, mè oudri bayî i dzeñiyè è lè révoûdre.
Rose - Pao fôta. L'é yu in pâchin, ke dona îrè davron. Ch'è achurao krute k'arouèrè pî po marindao ?
Finon - O bin, puchke dinche l'è, mà va fayi alao betao duchu la marin-da.
Rose - Dza ?
Finon - L'è pao tan dza : mon'omo l'è in trin dè gouârnao. Bin chur ke t'ao trovao le tin kour, in dinche galéja konpanyi.
Pol - (on bokon trichto) chuto ! On martchyan ke vo vi pao, è ke betè onko di grô brîhyo nè po vo fére a pouêre...
Rose - (in le terin pî pri dè li) Tchychè tè, taotao ! Te di di bètijè. (Finon chô)

Scène IV Rose, Pol

- Pol - Te tràvè ?
Rose - Vouê, i tràvo. Enfin, vô mî ke te n'in djyéchè tchè de n'in fére.
Pol - Vouê. L'è pe chyo tè ke te richkè de n'in fére ouna, in mè maryin... Vudré pao ke te mè maryichè pî pidjyî, Rose. Mè rindo proû konto, du le fon dè ha né prèvonda yô chu intârao, dè chin ke dè îthre po hou chon outoua dè mè, dè vèr on-n'omo dzoûno è in pyèna chindao, inkapaobyò dè chè chufi, kemin on' n'infanè ke fô to l'i fére dèjo.
Rose - Ma Pol ! Yô tè dotsè tho, po n'in dre di paryè ? kan te vin dè dre a Finon ke te tè chao diridjyî pârto, din la méjon, è ke te pou fére to ton travô, kemin dèvan ?
Pol - Mâ li a oao tchyè chin ! Che te chatsè kemin choufrecho dè moujao ke tè fô me vèrè din chu l'ètha... è onko mé dè pao tè vèrè ! Ma bala Rose !
Rose - Infan ! Lè dzin chon bin ti kemin tè, kan l'è né è nè. Adon, te tè kkê ch'aomon pao pächke chè vèyon pao ??? Te tè krê ke na dona aomè pao chen'infan kan douao lè- j'yè kotao din chon brî, è ke la vi pao ? L'è poutîthre adon ke l'aomè onko le mî.
Pol - L'è bin chin : l'é pouêre ke te m'amichè è ke te mè maryichè pächke chu kemin on-infan. Lè fèmalè aomon lou dèvouao pî pidjyî, kan chinton ke kôkon l'a fôta dè lâ.
Rose - Kri tho k'ôcho pao atan fôta dè tè tchyè tè dè mè ? Te l'ao bin de mîmo, è l'è djyuchto : lè fèmalè l'an fôta d'amao è dè lou dèvouao. Ch'ôcho pao l'okajyon dè fére l'on è l'ôtro, cheré maleureûje. Ma avu tè, l'é djyuchtamin to chin ke mon kê dè-jirè: amao, è mè dèvouao. Te chao kemin t'aomo: li a tchyè na pyâthe din mon kê, è l'è tota por tè, adî kemin adî-Portchyè ? Kemin le tè poré yo dre ? L'è pächke l'è tè, è du tin ke te

cheri tè, è pao on-n'ôtro, t'aoméri kemin t'aomo, kemin t'é to doulon amao, è l'è po chin ke cheri bènirâja dè mè dèvouao por tè, atan è mé onko tchyè che te vâychè bî.

Pol - O Rose, kemin tè rêmahyao dè chin ke te mè di inke !? I chin-to ke vin du le fon tè ton kê ; i va to dré ou fon dou myo. Ma ta dona...ton chènnya chuto, cheron the d'akouao ?

Rose - Prêyin bin ti doû, è pu léche mè fére. Keminthèri pã dona : cherè pye fachilo. Finon m'êdjyèrè.

Pol - Vouê ma... Ton Chènnya ?

Rose - Por li, oudrè pye grê : chu cha cheul fyèta. Kèmin prâ dè-j'omo, l'è pe chanchibyo tchyè ke n'in vou bin avi l'â. Ma, pahyintin ! Le tin arandzè mé d'afére tchyè ti lè-j'avoka dou mondo. (dèchidaoye) E pu, aprî to, l'è mè ke mè maoryo !!

Pol - Ora, di vè Rose, tè fudri mè rè menao vâ no. Lè kolaore van keminhyî a arouvao. ? Mè fô îthre lé por îdjyî a mon chènnya.

Rose - (avu règrè) Dza ???; Enfin, vu pao mô arandjyî tè-j'afére (la dona intre

Scène V Pol , Rose, Ana

Ana - (pe chyao frêdemin) Ah ! Bondzoua, Pol ! E pu, kemin va the ?

Pol - Tan bin ke pou alao, vo vèdè. On-n'è bin tan bin, achtao ou pèyo intchye vo, k'on pou pao rè lãvi. Krêyo pyantuamin ke li a de la pèdze chu lè-j'èchkabi.

Ana - Faochèyâ, va ! Adî le mîmo !

Rose - Pã bouneû .Tindrè rin ke le mè tsandzichan kontre on mindro ! (onm momin) Ditè, dona, Pol li fô rintrao po chon travô. Féjo tchyè d'alao è dè vinyi, tchyédè ??

Pol - A rè vère !

Ana - A rè vère ! (Rose chô avu pol)

Scène VI Ana , choleta

Ana - L'è proû on galé patron ! Ch'îrè-pao novèyin.. Ma la noûthra l'è onko pye novèyinta tchyè li. N'in d'è kûre kemin le pouro dè chon cha. L'é bin pouère ke n'in vuyè pao dèmouradre. Ma fê, ch'îrè tchyè mè... ma l'è chon chènnya ! Po na cheul fiye ke l'a jâ: l'è chon botchyè. L'è bin li ke l'a volu a to prî la betao a non Rose. Li a rin jou a fére: voli chi non dè bî botchyè, è m'a fayu baochtao. (Bärnao intrè)

Scène VII Ana, Bärnao.

Bärnao- Cholèta ?

Ana - Pao mé, puchke t'arouvè.

Bärnao- Ma.. Rose l'è pao inke ?

Ana - Te t'in-noûyè dza aprî ? L'è pao bin yin; va rè arouvao achtoû.

Bärnao- Achurao avu chon Pol, ari rè ?

Ana - Tchyè vou tho ! Te chao kemin va, kan chè korrtijon. Te t'in rapâlè no doû.

Bärnao- Chin n'è rin parê ; te kortijaovè on dzoûno ke l'avi chè doû-j'yè, tè.

Ana - (in verin l'afére chu le rire) Bin vouê...ma ché pao che t'ao yu proû pe bî por atan ! ...

Bärnao- (in rijolin môgrao li) Ache bî tchyè tè, din ti lè ka.

Ana - Tchyè nenè ! Mè, vâyé bî, kan tè vouitîvo :t'îrè le pye bî dzoûno de l'indrè, Ni bin de la kotse. Ta dona le mè chavi proû dre, è l'avi doû go !

- Bärnao - (in rijolin) Ma mîmamin in betin ke chi jou veré, m'aré tho volu, ch'îre jou novèyin ???
- Ana - Tchye tè vu yo dre ? L'é djiyâmé moujao a chin. Ma din ti lè ka, che pà maolâ te vinye novèyin, t'aoméré adî paré, è faré to po tè rindre la ya pye chuportabya.
- Bärnao - N'in doto pao, ma chin l'è rin paré : nothè-j'infan chon ti fro de la koukiye ; puyon fére chin no ache bin tchye no chin lâ. Ou yu che Rose alaové inbaorkao chi pouro novèyin...
- Ana - Ma ! chon onko pao maryao.
- Bärnao - Na ma, dou trin ke li van, pou pao mankao tchye d'arouvao.
- Ana - Atindin adî po vère !
- Bärnao - Atindre... tantchye ke chi trû tao ??? Vô mî prèvin yi (on momin Te la duchère bin intrèprindre, chu chi chapitre, tè. Te chari mî tchye mè pèjao chu lè ton ke fô.
- Ana - Ma fê... li in d'é dza parlao, è mé d'on kou, le tè katso pao. ma l'è kemin tè : chin ke l'a a la tîtha, l'a pao i pî !
- Bärnao - Hmmm ! Budze pao : te la che k'arouvè. Du in kontre la fretchyîre, bin chur. léche mè vi m'èchkanao. Vo pori vo-j'èchpli-kao lè duvè. Ma te li dèvejèri hyaoramin : no volin to kour rin dè chi maryaodzo. Ke trochichè, è pu l'è bon (i chô)

Scène VIII Ana cholèta

- Ana - Bin chur tchye na, ke no-j'in volin rin. Ma chä rin dè la voli bruthao : cheri richkao dè to frèjao. Vô mî li alao dè dâ.
(Rose intrè)

Scène IX Ana, Rose.

- L'é pao mî gran tin, te polè ?
- Rose - L'é pao fi gran tin, tchyédè ?
- Ana - Na. T'an achurao pao mé volu avô lé ? Tan mî, ou fon. Dinche on pou èchpèrao ke t'in vudri rin mé panyi.
- Rose - (inpontaoye) Mè ? Ma dona ! chu dèchidaoye, è Pol achebin.
- Ana - Vretaobyamin ?
- Rose - Ma vouè, vretaobyamin. No kontin d'alao chti fûri ke vin : le vo-j'é dza de mé d'on kou.
- Ana - Te mè vou abandonao ?? (i pyârè)
- Rose - (tota dâthe, ma na, ma galéja pitita dona :vo-j'abandeno pao : cheri to pri. E pu, vo-j'i Finon ; l'è tan bouna dzin avu vo ! Ou fon, vo pudè gayao bin fére chin mè.
- Ana - (pointchya) Ou yu ke Pol, li, pou pao fére chin tè, li ke l'a adî chon chènaya è cha dona ?
- Rose - Ma din l'ètha ke l'è, l'a fôta de rékonfouao, di afäkechyon...
- Ana - E adon, vretaobyamin, te moujè adî de le maryao ?
- Rose - (Dèchidaoye) Vouè ! E onko mé du ke l'è din le maolâ. Chu pao on moulin a oûra : chin ke l'è promè, le tindri : ha бага dè färmayè ke m'a bayî chti fûri, la tsandzèri, dè fûri ke vin, kontre ma бага dè maryaoye.
- Ana - Ton chènaya l'è pao d'akouao, te chao... è mè panyi. Po na fiye ke no-j'an, no volin ke chi euréûje.
- Rose - Le cheri avu Pol, ma djiyâmé le poré îthre avu on-n'ôtro.
- Ana - Infan ! Ni bin mè, kan l'avé chedz'an, m'îro amourachya d'on dzoûnelè dè Lutsärna, k'îrè vunu aprindre le franché vâre no. Mè chinbyaové ke djiyâmé n'in poré amao on-n'ôtre. Kan l'è modao no no chin oubayao l'on l'ôtro. Ton chènaya è mè no-j'an keminhyî a no kortijao doû j'an aprî, no no chin maryao, è l'é djiyâmé règrètao de l'avi maryao, bin dou kontréro.(on momin) E che te

dèkorüdzhichè pao chi ou réjan ? Hin ? L'è on to galé dzoûno, è-l'è to foû dè tè.

Rose - Djiyo rin dè mô dè li ; ma l'amour l'è kemin le bî tin: ché kemandè pao.

Ana - Enfin, ma pouûra Rose, chu forhya dè tè rèpètao ke ton père è mè no chin kontre chi maryaodzo. T'i pao mé on-n'infan:mouja a chin ke te fao; maorya tè pao pà kapriche. Pol l'a bî îthre on galé dzoûno: l'è novèyin ; l'è pao on-n'omo a maryao, è li du-chèri pao moujao, din l'ètha ke l'è. (dèchidaoye) No volin pao ke te le maryichè, te le dè konprindre. (Rose ché fo a pyorao, Bärnao intrè).

Scène X

Ana, Rose, Bärnao

Bärnao - (In vèyin Rose pyorao) Ma ! Tchy'è the chin ? Te pyâre ? Cheri the di kou ke Pol t'a trê le pyin ?

Ana - Bin yin dè chin ! Mè di ke konton d'alao dè fûrâ.

Bärnao (fro delé èthenao) Hin ???

Ana - L'é proû kudjyî li rèprèjintao lè-j'afère, ma...

Bärnao (to dâ) Te konprin-nyo Rose, . Mè beto bin a ta pyâthe, Che m'ôchè fayu tchyîthao ta dona kan no no kortijaovan, cheri jou ôtchyè dè târubbyo por mè. Ma ch'îrè vinyête èchtroupyaoye ou poin ché dè pao poui che chufi, cheré bin jou d'obedjyî, è li achèbin, dè mè fère na réjon. E din le ka kontréro, ta mére l'ari chur fi paré, . Chin ché konprin.

Rose - Ma Pol l'è pao èchtroupyao :l'è libro dè ti ché minbro.

Bärnao Libro ?... on pouûro noveyin kemin li; ke l'è pao pîr' in-n'ètha dè ché terî d'afère cholè, mimamin intchyè li ???

Rose - Pärdenao mè, chènaya, Pol ché diridzé cholè pârto din la fretchyîre trintsè, tré la mota avu chon chènaya, gouärnè le fre, fao to chon travô to kemin dèvan.

Bärnao Bin che te vâ, ma cherè djyâmé in-n'ètha d'alao è dè vinyi, dè voyädjyî to cholè... dè rèprindre la fretchyîre...

Ana - Djyâmé väre cha fèna, djyâmé väre ché-j'infan.

Rose - Ma lâ le vâron. Bin chur ke por li cherè pènaobyo, dè na fathon; ora dè l'ôtra, ché porè tot'ävi krêre ke cha fèna châbrè dzoûna è bala kemin a vint'an, è ke ché-j'infan chon lè pye bî dou mondo.

Bärnao (in tsandzin dè ton) Frêdemin) Na, Rose, dèvejîn pao po rin dre Tank'ora, l'é pahyintao. Tè volé léchî l'èpaohyo dè bin moujao a to chin, dè to bin pèjao. Echpèraovo ke te tè rindré konto pà tè mîma ke chin ne poui pao alao, ke te tè réjenèré. L'aré èpè mî fê dè tè dre men'idé achtou du l'akchidin, tchyè ke t'avé bin tan dè chagrin- è no achèbin, chao tho - ke l'é pao jou le kâ dè tè parlao dè chin to dè chuite. Ma ora, chu bin d'obedjyî dè mè rindre konto ke l'é jou touao: le mô l'a fi tchyè d'inperi Chin ne pou pao mé dourao: Tè fô trochao avu Pol, a to prî.

Rose - Abandenao Pol dinche, kan l'a tan fôta dè rèkonfouao ???

Bärnao Abandenao... l'è on bin grô mo. Pol l'è pao abandonao; l'è pao chin rèkonfouao : l'a chon chènaya è cha dona. Trocha avu li ! Maryao on novèyin, a vint'an ??? Na, chin l'è pao réjenaobyo. Che Pol ôchè on bokon dè dzudzemin, l'ari trochao mîmo. L'ari konprè ke...

Rose - Le m'a propojao mé d'on yaodzo : l'è mè ke l'é pao volu.

Bärnao T'aré kru mé d'idé tchye chin !

Rose - L'é bin moujao a to. Che l'é to dou lon amao, è che kontinuo a l'amao, l'è pao tchyè po ché-j'yè, l'è po to chin ke l'è, po

totè chè balè pao, po chon kê, potto l'amour prèvon è pur ke m'a to dou lon tèmonyî. Na, na, to chin ke l'é trovao vâri li, djiâmé le rè trâvèri: vu pao abandonao on trèjouao por on tsaron dè pârè.

Bärnao- Di bî mo ! Ma kan te cheri pao mé onko pye novèyinta tchyè li, te cheri bin forhya dè tè rindre konto de la bètiye ke t'ari fê , tchyè k'adon, cherè trû tao : te cheri intsînaoye po la ya... intsînaoye a on novéyin. Cherè the pao por tè na tsêna t trû pèjanta ?

Rose - Mè, krêye, arê, ke kan l'è l'amour ke vo-j'intsênè l'on a l'ôtro, bin yin dè trovao hou tsênè trû pèjantè, on lè-j'aomè, è ke djiâmé on-n'in vudri îthre dèlevrao.

Bärnao- L'è bin inke le mô. (dèchidao) E bin, mè, i vu ke te t'in dèlevrichè. Te chao-kemin t'aomo, è ke vu tchyè ton bin, mîmamin kontre ta volontao. Akuta mè : l'é l'èchpèriyanthe, è tè te l'ao pao... Pye tao, tè mè rèmaorhyèri dè t'avi ôûrao lè-j'yè du tin k'èthi adî tin. Le tè kamando : léche Pol, l'è pao on-n'omo a maryao.

Rose - (din on kri) Chènaya ;;;

Ana - (tota dâthe) Akuta ton chènaya, Rose, te vâri ke t'ari pao a t'in rèpintre.

Rose - Vo vo-j'indjiyindè lè doû po mè betao a la tortura, è vo ditè ke vo m'amaodè ?

Ana - Vouê, Rose, è l'è pächke no t'aomin ke no chin forhyî dè-tè fére a chufri ora, po tè rèparmao d'avi a chufri tota ta ya.

Rose - Vo m'amaodè por vo, vouê, è vo vouitîdè por vo. Kridè vo pao ke chi a mè, è a nyon d'ôtro dè rèyî chi ke vu maryao ?

Bärnao- L'è dinche ke te tin konte de la volontao dè tè parin ??

Rose - Chu chi poin, nyon mè porè forhyî : Maoryèri Pol, è pao on-n'ôtro.

Bärnao- Chin fao ke te tè rèvoltè kontre no ? E bin, puchke n'in fô arouvao inke, rèye intrè li è no: ou bin trocha avu Pol, ou bin ma fê... vu vouitî pe yin !!

Ana - Ma chènaya !

Bärnao- L'é de, è m'in dèdjiyo pao.

Rose - (in pyorin) Vo mè bayîdè la pouaorta ???

Bärnao- L'è tè mîma ke te la tè bayè.

Rose - (in pyorin) E bin, m'in d'oudri .

" Rose è Ana pyâron. Bärnao châbrè rê, drê ou mitin di duvè

R E D J Y Ô

Pol - E pu ? tchin novi ?

- Rose - ^{^^} O... rin dè bin bon...: di mouao, di tchya, di dzin ke van in tribunal, ôtramin, adi ré gayao lè mîmè ranguè.
- Pol - Chin fô ke chon pao ti ache kontin dè vivre tchyè no dû, hin ? Tchyin ondzè bî-j'an ke no-j'an pachao inthinbyo, di ! E pu le bon Djyu no-j'a bènî : katre-j'infan, ke no-j'a bayî...
- Rose - Tî bî è bin portin... Ma no-j'a reprê nothon piti Djyan. Damaodzo ! Irè tan d'amao !
- Pol - Fô pao li règrètao chon bouneû. Mè dèmando, mè, che l'è pao Djyan le barlatè ke l'è vun le rapärtchyî. No l'avan betao a non "Djyan", in chovinyi dè li... (on momin) E pu ton chènya è ta dona chè chon ravejao ; chon kontin dè vèrè ke to va bin è ke no no-j'arandzin bin.
- Rose - E l'è pao rin por lâ tchyè nothè-j'infan ! N'in chon pachao !
- Pol - Fô dre achebin ke chan lou fér a'amao : chinbyon lou dona.
- Rose - Di pèdzè kemmin tè, vouè. (on momin) Ora, léche mè yäre on bokon lè papè. Tè kontèri aprî, che li a ôtchyè ke n'in vaoyè la pèna. Aomo pao yäre to färmò ; li ché pao betao le ton kemmin ton chènya.
- POL - E lè-j'infan, yô chon the ? k'on lè-j'apächouè pao ?
- Rose - Kolâte è Mark ? Ma yô cheran the ? Vâ mon chènya è ma dona, li a pao fôta dè dèmandao (Pol chabadè) Yô vao tho ?
- Pol - On bokon chu le ban dèvan la mécjon, po tè léchî yäre tran- tchyila.
- Rose - Ma te mè graovè rin !
- Pol - Chi chyé ! Mè pu pao in tinyi dè tè dèthorbao a to momin.
- Rose - Baye tè ou mintè a chyin dè pao avi frê ! no chin pao onko ou tsô tin : lè-j'aobro chon apèna botenao.
- Pol - Damaodzo ! Chinton tan bon, kan chon in na hyâ ! In chintin chi bon chon, revêyo din ma tîtha ti hou dzordi hyori, kemmin on yaodzo. Ah ! kemmin chin, l'è to pari bî ! Chu tan kontin dè moujao ke tè è nothè-j'infan vo le vèdè ! Ma krêyo ke vèyo onkora mî in dedin dè mè tchyè kan l'avé mè doû-j'yè (on momin) A djyora. (chô.)

Scène II Rose , cholèta

(yâ na vouärba chin rin dre) Pu to d'on koû, lèvè le nao, fro delé rêmouaoye) Ma to parè ! E the pochubyo ! (in kriyin, fro dè li mîma) Pol ! Pol ! Vin rîdo ché ! Rîdo ! (Li ârè la pouaore ta è le mènè dedin)

Scène III Rose, Pol.

- Rose - (tota rêmouaoye) Ma akuta chin ke yäjo inke, tchyé ! on mèdzo dè Dzenèva vin d'opèrao è dè vouäri on dzoûne mathon ke ch'îrè bourlao lè-j'yè a la tsô viva, kemmin tè.
- Pol - Ma ! Ma ! E the pochubyo ?
- Rose - Li a intao kourniye di doû-j'yè d'on-n'omo ke vinyi dè trèpachao è ora chi dzoûno rè vè bî. Ma di !
- Pol - Ma ! Ma ! E the pochubyo !!!
- Rose - Enfin, l'è èkri inke, nè chu byan. Eh ma di ! Che tè pouéchè achebin vouäri.
- Pol - On chao gayao.. Le mèdzo m'a to doulon dè ke li avi rin dè rêmèdo. To chin ke l'a pu arouvao a fére, l'è ke pouécho dichtingao le dzoua dè la né... è a pèng, onko..
- Rose - E bin , chin fao ke tè-j'yè l'an adî on piti ôtchyè dè bon (Dèchidaoye) Akuta, Pol, no fô eprovao. Atin: vu alao aprî ton chènya (i chô)

Scène IV

Pol chole

Pol - Ah ! Che pouécho pî vouäri ! Ou mintè vère proû bî po mè diri-djyî ! Mon chènva keminthè a chè fère anhyan... Oudri tärubya min bin ke le pouécho rinpyähyî por to. Ah ! Che pouécho vère ma fèna è mè-j'infan... lè dzin, chi bî payî ! Mè mèhyao a la ya dou velaodzo ! On-n'è tärubyaamin cholè, din ha né, ou fon dè chi pärtè... On-n'e kemin intärao in ya. L'è pao po mè pyindre : to va proû bin, ôtramin. Ma l'è na tärubya krê a rîdjyî, tchyè d'îthre novèyin, chuto a men'aodzo !

Scène V

Pol, Rose, Dzaotchye, Lisa

Lisa - (a Rose) Mothra mè vi chi papê, tchyé ! ke yêjo chin mîma: mè chinbyè ke le pu pao krêre.
Rose - Tinyidè ! L'è inke, vouitîdè (li mothrè la pyäthe) Lisa yä Ma ! Ma ! Ma ! L'è bal è bin veré, di vè Dzaotchye !!!
Dzao - (dèchidao) E bin, puchke li a dou rèmedo, fô èprovao, è to dè chuite. I vé dè chi pao tèlefonao du la pouçhta a l'èpetô dè Dzeneva. Li a pao na munuta a pädre. (i chô)
Pol - Märçi, chènva !

Scène VI

Pol, Rose, Lisa

Rose - (fro delé kontinta) Pu pao atindre dè chavê chin ke rèpondron.
Lisa - (a pao) Poru ke le pouéchan vouäri ! (a Pol) Ma di, Pol, kemin te cheri bènîrâ, kan t'ari rè tè doû-j'yè !
Pol - Mè chinbyè ke mè pu pao chin imajinao !... Tan dè bouneû... Ma l'è pao onko fê, pouära dona ! Fô atindre chin ke rèpondron. Puyon the operao, din on ka kemin le myo ??? Alaodè chavê ! Konprindè, ch'è k'on pou îthre bourlao pye ou min prèvon. Ché proû ke mè, m'anto dè chuite vächao na mîthrao d'îvouè chu la figura... ma môgrao chin, lè doû-j'yè mè kouèjan kemin ch'îran jou duvé braojè... (trichto) pu aprî, rin mé... La né... (li vin a pyorao) Ch'ôcho pao jou chènva è vo, dona, è chuto tè, Rose, po m'apoyî, m'inkorädjyî, mè tinyi man, ché pao chin ke cheré dèvunu ! (on momin) Ah ! Che pouécho rèvère bî !... Ou mintè on bokon !!!
Rose - Fô èchpèrao ! (on momin) Teché Mark è Koläte, ke rè arouvon du văr no. Van îthre foû dè dzoûyo, kan charon..
Pol - (färmo dâ) Ma li a onko rin dè fê, Rose ! Atindin adî ke chènva chi rè prî du tèlefonao.
Rose - Tchiche tè tchyé ! Cheré bin tan eureuje ke l'afére dzuyê, ke mè chinbyè ke l'è dza fê ! (lè doû-j'infan intron)

Scène VII

Pol, Rose, Lisa, Mark, Koläte

Mark - è Koläte - (ti dzoyâ) Bondzoua à tî
Rose - Vo-j'î fi gran tin !! Che vo-j'ôchao chu le gran novi, vo-j'arao vîlao amon.
Koläte è Mark - Tchyin novi ???
Rose - On novi èchtradinéro . Kan vo le charê, vo châtèri dè dzoûyo.
Koläte No-j'an na pitita chèra ?
Rose - Pao onko, na, ma i vindré chti l'outon.. na pitita chèra, ou bin on piti fraorè
Pol - Che l'è on piti fraorè, no le betèrin a non kemin le mädzo ke m'opèrèrè.

- Koläte - Portchye ? Vo-j'ithè malaodo, chènva ?
Rose - L'è malaodo di-j'yè.. po le momin. Ma li a, a Dzenèva, on mēdzo ke le va opèrao. Che rèuchè, vothon chènva rè väre bî.
Mark è Koläte - (chur) I räuchethrè !
Pol - Père-gran l'è jou tèlèfonao po chin. Ma i fô ke l'opèrahyon räuchechè, chin chin...
Mark è Koläte - (chur) I räuchethrè !
Rose - Ch'abayèrè dè bin préyî , po chin.
Koläte - No farin na noyîma a Notha Dona dou Boû, tchyé, Mark ?
Mark - D'akouao ! Na granta noyîma. No li oudrin nou dzoa dè fela, è no prèyerin ti lè kou tot'on tsapalè, Tchyé, Koläte ?
Koläte - Vouê. E pu no prindrin le piti avu no, din cha poussâte.
Mark - Portchye fère ? Chao onko pao préyî, chao tchyé dzärgounao.
Koläte - Tchyè mènè the ? kan lè-j'oji fan lou ritchyitchyi po dèmandao di-j'yè po chon chènva, la porè pao tinyi : i derè tchyè vouê.
Mark - Ma che pyârè, adon ?
Koläte - Notha Dona l'akutèrè onko chin dè mî.
Mark - No keminthin vouê.
Koläte - Vouê, ma kan père-gran cherè rè prî avu di novalè. No volin chavè chin ke le mēdzo di, dèvan.
Mark - O ma mè, puyo pao atindra ;!
Koläte - Mè panyi ! Ma ke pouéchè pao djiyora arouvao !
Rose - Mè fô bin atindra, mè, è vothon chènva achebin.
Koläte - In-n'atindin, vu adî alao aprî mon tsapalè. (i chô)
Mark - Mè, le myo, l'è to dou lon a ma fata, Mè fatè, a mè, chon pao rin tchyè po fère bî vère, ou yu ke lè fiyètè, lâ, n'in d'an thinkanta po rin.
Koläte - (Ke rè arouvè è ke l'a oyu) Inke ! Chu prète !
Mark - Mè achebin li a grantin. lè fiyètè, lâ, lou fô thinkanta mil manèrè. T'ao di fatè a ton fourdao, chon portchye ???
Koläte - Po tè fère a dèvejao, kemin l'a pao mankao.
Mark - Teché père-gran You ! (châton ti doû ôura la pouaorta, Dzaotchyè intrè)

Scène VIII Pol, Rose, Lisa, Mark, Koläte, Dzaotchyè

- Ti - (in-n'on kou) Adon ? E pu ? Tchyè ke di ?
Dzao. - L'é di bounè novalè !
Ti - Ah . (Pol pyârè dè dzoûyo)
Dzao. - Le mēdzo m'a dèmandotà kemin l'afère ch'îrè pachao, Kan li é de ke te väre adî tralenao la hyärtao dou chëlâ, m'a de ke din chi ka li avi bin a èchpèrao. è ke vayi la pèna dè tinti l'opèrahyon. L'a jou dârîremin on ka gsyao parè. Chi l'omo l'a pu rintrao vouëri, ou bu d'on mè,
Pol - Ah ! Che l'afère alaovè fourni dinche, ché pao chin ke faré pao, po rëmarhyao le bon Djiy è Notha Dona !!
Dzao. - Le dèfichilo, ke m'a de, l'è dè trovao doû-j'yè, pächke prèlèvon lè-j'yè dè na dzin ke vin dè trèpachao, è lè-j'inton adî bèdo, chu lè-j'yè dou malaodo . Chin fô ke tè fô modao ou pe vuto po Dzehèva, prindré panchyon a l'èpetô, in-n'atindin kôchan on ka, è ke tè pouéchan opèrao. (A Rose) Rose, tè va fayi li inkotchyî chu valija vouè, è dèman matin,lävi !. Li a on trin ke modè du Bulo chu Remon a vouët'ârè, Pu on du Remon chu Lojena, Dzenèva, a nao è on kao. A midzoua è ôtchyè ti a Dzenèva.
Mark - Vouê ma, kemin chènva vou the alao dinche yin cholè ? Chè pädrè

- Koläte - Tè, Taoko ! Pére-gran oudrè avu li.
Dzao. - Ma bin chur ! A min ke te vuyichè alao, tè Rose...Ou fon, cheri pe chyao a tè.
Rose - Ma ! Chènya kemin la moujaodè vo ? E ha binda ? Lè pu pao lé-chi chu lè bré a dona ! E pu, l'é pao avîji dè voyädjyî, mè.
Mark - E bin, kan chènya cherè vouäri, vo-j'oudri avu li i-j' Ärmite, Tchyéde ? chènya !
Pol - No li oudrin avu vo dou.. che pére-gran l'è d'akouao dè mè bayî a kondjyî.
Dzao. - Proû chur ! E dè gran kâ, onko ! Mére-gran è mè no li oudrin achebin, kan vo cheri rè prî, ta tchyé, Lisa ?
Lisa - Mè fao gayao pyéji ! No fîtherin in mîme tin nothè trint'è think'an dè maryaodzo.
Koläte - E lè trint'an ? volè-j'i pao fîthao ?
Lisa - Lao na ! Nè lè vint'è think'an : îrè l'an aprî ke ton pére l'avi jou ch en' akchi din.
Pol - Vo-j'îtao gayao nyao ! A kôja dè mè-j'yè ! Vo-j'in d'è kan mîmo fê, a chufri, mè !
Lisa - Notha pe grôcha choufranthè, l'è jou dè tè vère adoubao din-che. Ma no-j'an to dou lon jou la pé è le boun'akouao.
Dzao. - E te no-j'ao menao prî na fèna ke l'è jou admiraobya por tè.. è por no. (on momin ,nyon di rin)
Mark - Ora, no van, Koläte ?
Dzao. - Yô voli vo alao a chtou-j'arè ?
Koläte - No-j'an promè na noyîma a Notha Dona dou Boû' po ke vouäre-che chènya.(a cha dona) Pu prindre di botchyè ou kurti po li betao, dona ?
Rose - Vouê, vouê, prin pî to chin ke t'udri.
Mark - E le piti ?
Koläte - Prin la poussäte, tè; mè l'ari dza lè botchyè a portao.
Mark - (mô verî) L'è lè fèmale, ke mênon lè poussätè.
Koläte - (mokèrandu) Chin chè krê dza on-n'omo !
Mark - (mô verî, prin la Poussäte) Alin, ora ! Ma kan t'ari trochao lè botchè ou kurti, te lè betèri chu la poussäte, è pu te la mênèri.
Koläte - Ma vouê, ron-nî ! Mè mênèri to, è tè te tragalèri ta fläme, che te pou in'nan dâto. T'ari dza on puchin yaodzo
Rose - (kraona) L'è dinche ke vo vo-j'inkotchyîde por alao keminhyî ha noyîma ??? Abranchîde vo e totchyîde la pé, è to dè chuite' Che vo-j'alaodè a Notha Dona dou Boû tchyè po vo tsärkotao, vo-j'i mèyâ de chobrao inke. (Lè dou-j'infan chè bayon la man è ch'abranchon in-n'epoufin dè rire l'on kotre l'ôtro)
Mark - Alin, don ! Mè mênèri la possäte, è pu te betèri lè botchyè dèchu (chaoyon)

ScèneIX Pol, Rose, dzaotchyè, Lisa

- Dzaotchyè - Hou goui ! Fô adî ke chè tsärkotichan, ma chan pao fère on pao l'on chin l'ôtro !
Lisa - L'è kan mîmo bî, kemin l'an dèchidao dè lou èchto dè fère ha noyîma.
Dzao. - Na noyîma dè tsapalè, onko ! Ma chin ke m'a totchyî achebin, l'è dè lè vère fère la pé. Chè chon vouitî ou byan di-j'yè, adî on bokon lô verî, pu l'an pao pu lou-j'intinyi dè lou-j'èpoufao dè rire l'on kontre l'ôtro, è la ronye l'è jou fournète.
Pol - L'è Rose, ke l' trouvaio chi truk. pou pao chufri ke chè kon-trèyichan. Le truk ratè djyâmé.

Lisa - Bravô, Rose ! Te lè-j' alêvè bin.

Dzao - Ache, on-n'a dou pyéji de là-j'avi inke, è on vi proû ke chon
pao min bin yu vâ tè parin a tè.

Rose - Lè vouäthèran, che lè léchicho fére. (in rijolin)..ô, pu ni
bin vo !

Dzao.- Chon tan galé, tan onîtho ! Vo fan anâ a tè è a Pol.

Rose - (à Pol) Vouê, mè foy alao va fayi alao tè fère ta valija po dèman. (à Lisa) Vo fao rin dè fère le goutao cholèta, dona ?

Lisa - Ma vouê ! Va pîre inkotchyî chin ke fô po h' èmoda.

Pol - Abya pao dè li betao mon rajyâ è mon chavon a baorba, chuto !

Rose - (in rijin) T'ao fôta dè rin d'ôtro ??? Hou-j'omo ! Modèran bin chin motchyâ, chin tsemîjè, chin pyälè: le cheul afére ke li moujon, l'è chin ke lou fô po lou rajao !

Pol - E lè fèmale, a chin ke lou fô po lou fère balè : dou chon'na bon, de la savonâte thin ou chi pao-dè botè, atan dè pao dè pyin, dutrè tsäpî è to le rîchto : âbyon tchyè chin ke lou fud-rê por îthre alêgrè è d'amao !

Rose - Rèmàrhyn !

Poi - Ma ! Paorlo pao dè tè ! Te chao proû ke no-j'an rin fi dè voyaodzo inthinbyo du ke no chin maryao, fro a Notha Dona di-j'Armitè. Ma l'é oyu proû-j'ôtre-j'omo chu chi chanitre !

Rose - (galéjamin) Adon, a pao chi rajyâ è chi chavon, tchyè fô the mé tè betao ?

Pol - Chin ke t'udri. Te chao mî chin ke fô tchyè mè. Fao kemin tè chinbyèrè bon. Chu chur ke mankerè rin din ma valija tchyè chin k'aomèré le mî li trovao.

Rose - Ma di mè tchyè, don !

Pol - Ma ! Tè, bon ! (rìjon)

Rose - E bin, oudri tè trovao ; è pu t'èkriri ti lè dzoua. L'infirmière tè yärè lè lètrè.

Pol - Òv Ò voué, tchyé !!! Mè farè tan pyéji d'avi dè vothè novalè a ti.

Dtao.- Choche l'è pao onko le to : mè va fayi alao dèmandao a Luk dè vinyi mè rinpyähyî dèman è aprî dèman a la fretchyîre, du tin ke cheri l'ävi.

Rose - Ó, chèn'ya, che vo fao rin, in li alin, pachaochè vār no, lou kontao ha bouna novala. Lou farè tārubbyamin pyéji.

Dzao. - Li moujaovo djiyuchtamin. Mankèri pao.

Pol - Tchyin bî dzoua ! Mè chinbyè ke l'é on chèlâ din le kê !

RED JY [^] O[illegible]

T A B L Ô VIII

EPILOGUE

Ou pèyo vâ Dzaotchyè, on mē pye tao, on koû la vèprao, le fûri, ou momin ke lè zordi chon in na hyâ.

Scène I Rose, Mark, Kolâte

- Mark - Vo krêdè ke van djoya arouvao, dona ?
- Rose - Dévon pao tarlatao. Le trin arouvè a Bulo pà vâ trè-j'ârè è demi. L'èga a mon chènaya trotè bin : l'è dzoûna, bin avînaoye Faron chur pao duvè-j'ârè du Bulo tantchyè che...
- Mark - Ache gran tin tchyè chin, vo krêdè ?
- Kolâte - Pu pao mé atindre dè vère rè arouvao mon chènaya ! Kemin l'è jou gran, chi mē !
- Rose - Ma tè, t'îrè pao choleta... è te vèyé bî. Kri tho pao ke ton chènaya l'arè trovao le tin onko pye gran ? Chî dzoua chin budjyî din chon yî, tchyindzè dzoua avu lè doû-j'yè bindao, chin vère on-n'ichtraf a... E mē, tè kri tho ke lè-j'è pao trovaoyè grantè achébin, hou chenan-nè ???
- Mark - Ma vo, vo-j'îthè jou le trovao, ou yu ke no, pao.
- Rose - Le trovao, vpuê, ma po le vère y avu lè doû j'yè adî inbor-nao. L'a panyi oûjao nè ch'abadao chu chon yî, nè chè budjyî tan poû ke chē; ôtramin, to povi îthre fotu. L'è to djoyuchto pu li bayî na dzoûta, kemin a ton piti fraorao kan douao, è l'a panyi pu la mè rêtornao. Te krê ke m'a pao fi mô ou kê, dè le vère dinche ?
- Kolâte - Ma ora, l'è vouâri ! To chin l'è pachao. You !! (châtè dè
- Mark - Chu bin in non d'alao le rakontrao tantchyè dzoûyo) a la poûchta.
- Kolâte - Pao chon pao pà la poûchta ! po lou-j'invin yi du Bulo in tsä: Tchyédè, dona ? (a pao) Chi, po la jèografi !
- Rose - Ma bin chur tchyè na ! Prin-nyon ou drê, pà la tsârêre d'avô. (on momin) Na, Mark, tè fô pao alao. Châbrin ché ti inthin-byo, po le rèchouêdre. Cherè pe galé.
- Kolâte - E mère-gran Lisa, yô l'è ?
- Rose - L'è a la fretchyîre, po le momin, ma Luk è cha fèna faron le travô, chta vèprao. Dinche, no porin ti îthre inthinbyo. Ma mère vindrè achébin ; no cherin tota la famiye.
- Mark - Kemin por on-n'intärèmin
- Kolâte - Tè, taoko !
- Rose - Di pe chao po na nothe !
- Mark - Vouê, l'è veré: A on-n'intärèmin, pyâron ti; no, arê, no cherin ti dzoyâ (in n'achoroyin) Akutaodè ! On-n'intin la grelo-tchyère à Fika ! L'è lâ ! You !! (i châtè dè dzoûyo, Kolâte
- Rose - Betaodè vo deché à delé dè mè, po ke vothon achébin) vothon chènaya no vèyé ti trè in-n'oûrin la pouaarta.
- Kolâte - Pcht !
- Mark - (to bounamin) Ma, i djoyo rin ! Che beton de ché è de lé dè Rose. La pouaarta ch'ârè, Pol intrè avu Dzaotchyè è Lisa dâri li 7

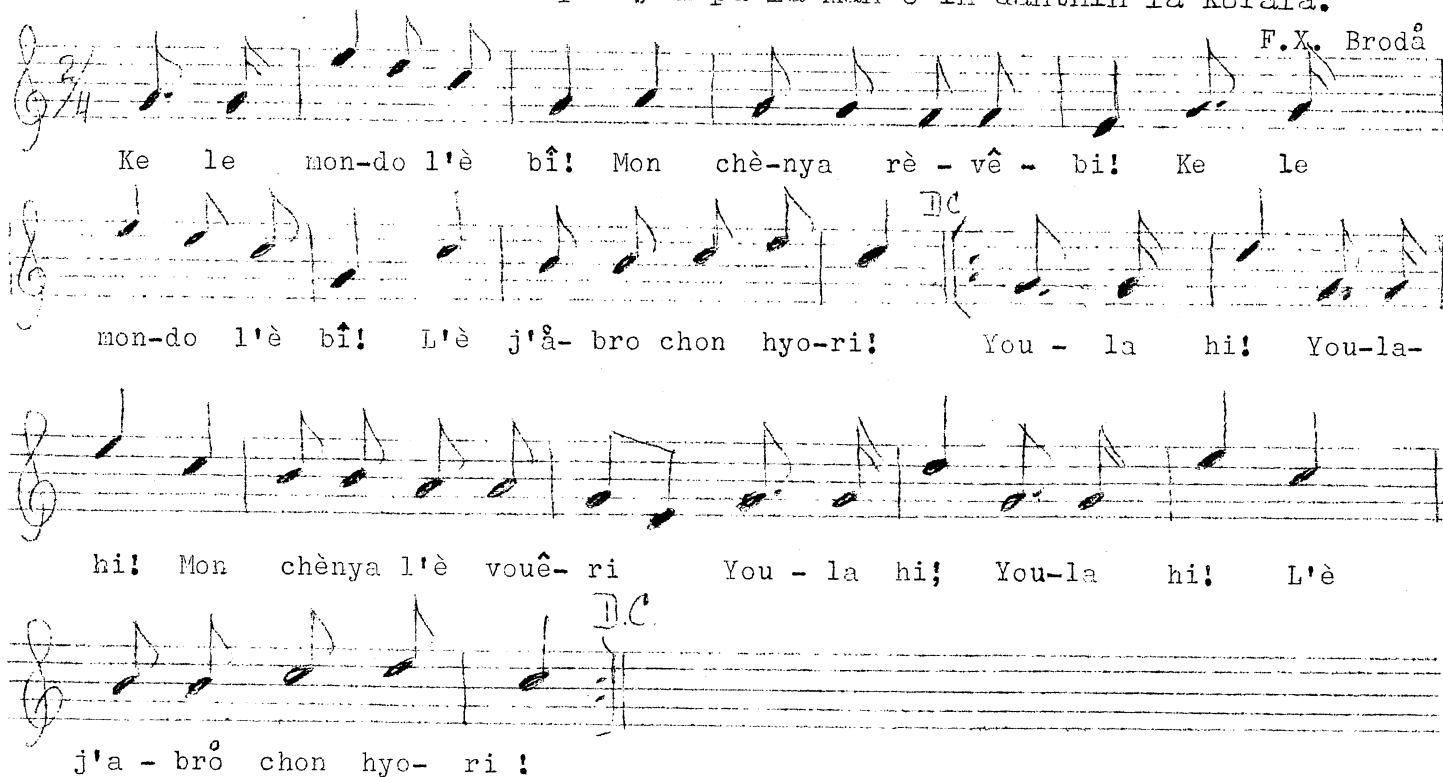
Scène II

Rose, Mark, Kolâte, Pol, Dzaotchyè, Lisa

Pol - (in choûtin ou kou a Rose) - Rose ! Ma bala, ma bouna Rose !
(in-n'abbranchin ché-j'infan) L'è tè, Kolâte ? Ma kemin t'i
granta ! E tè Mark, achébin ! (a Rose) Tcheyin bí-j'infan ke te
m'ao bayî, Rose ! (in la tinyin pã lè doû bré dèvan li)
E tè achébin, kemin t'i bala ! Onko pye bala tchye kan no no
kortijaovan. Adon, t'îrè kemin on bí l'aobro hyori, ma ora,
t'i kemin on-n'aobro tsärdjyî dè cha frete (in la vouitin ou
dzoua) Kemin t'i bala ! Bala roûja byantse dè mon kê !
(L'atirè kontre li) E vo, chènaya è dona ! (lè-j'abbranchè) Vo
j'é dza abbranchî, ma chu tan benîrâ vouè, ke vudré poui in-
branchî to le mondo, ti hou-j'aobro hyori, hou prao to tsi-
fraq dè botchyè, hou dzâ, hou vani ke l'an adî lou bounè byan-
tota ha bala Grevîre, avu chè dzin , chè velaodzo, chè tropî.
M ! ke le mondo l'è bí !

Mark è Kolâte - (in lou prenyin pã la man è in danthin la korâla.

F.X. Brodâ

Ke le mon-do l'è bí! Mon ché-nya rè - vè - bi! Ke le
mon-do l'è bí! L'è j'a- bro chon hyo-ri! You - la hi! You-la-
hi! Mon chènaya l'è vouè- ri You - la hi! You-la hi! L'è
j'a - brô chon hyo- ri !

Pol - Bravô! Vinyidè m'abbranchî onkor on kou ! Lè j'é dzon-naoyè tan
gran tin, hou bounè dzoûte, du tin k'îro a l'èpetô ! Vin vuto,
ma braova Kolâte. (in la prenyin pã lè doû bré) Ma kemin t'i
galéja ! T'i le potré a ta dona kan l'avi chi l'aodzo ! (l'a-
branchè) Ah ! Tcheynte bounè dzoûte dâthè ! Baye me-j'in onko
duvè ! (l'abbranchè). E tè, Mark, mon grô bouébo, kemin t'ao
krè achébin ! L'aré djwâmé kru ke t'îrè dza dinche grô. T'i
chur le pye yô di bouébo dè ten aodzo, hin ? Te lè ringuè chur
ti. (Abbranchè me achébin ! Onkor on kou ! Ma, te mè pekè...
Bayè mè vi onko duvè dzoûte, po vèrè che l'è bin veré (lè li ba

- Koläte - Oh vouê... l'a atan dè baorba tchye na raova.
Mark - E tè ? Vin vi èprovaio dè ringao avu mè !!!
Pol - (in rijolin)-Keminhaïdè vi pao a vo ronyächî, ara ke chu rè
 pri ! (on momin) Vo-j'îthè vo tsekanyî, du tin k'îro l'ävi ???
Koläte - Ô... pao tan chovin.
Mark - (a Pol) L'è to dou lon li ke keminhyîvè.
Pol - E tè, t'apondé, me moujo, hin ?
Rose - E pu adon. puyon pao fère on pao l'on chin l'ôtro.
 Di vè, Pol, t'ao onko pao yu le piti. Vin le vouitî, ma tsoûye
 dè le rèvèyî : i douao, nothon piti Loran... din cha poussâte,
 a la tsanbra.
Pol - (va vü la pouaorta de la tsanbra) Ô ! Tchyin bî poupon !
 Kemin tè rèchinbyè ! On deri on boton dè roûja ! Kemin cheri
 bènîrâ dè l'abrançhî, dè le poupenao, kan cherè rèvèyî !
Lisa - Ô vouê, l'è gayao on bî l'infanè. E dè bon gru. Ma mè chinbyè,
 a mè, ke tîre pe chao apri tè.
Dzao - A chi l'aodzo, on pou onko pao bin dre (i tapon) Intraodè !
 Ana intrè avu Bärnao)

Scène III ROse, Mark, Koläte, Pol, Dzaotchyè, Lisa, Bärnao, Ana.

- Ana - (in-n'intrin châtè ou koû a Pol) Pârdon Pol ! Kemin no-j'an
 jou touao ! Ma kemin no chin kontin vouè !
Bärnao - Te no-j'ao djiyémé bayî tchye dou pyéji, mîmamin kan j'îrè
 novèyin. T'ao rindu notha fiye bènîrâja, è te li ao bayî, avu
 ton kâ, le pye bî-j'infan k'on pouéché vère (l'abrançhè)
 E tè, Rose, abranche me-achebin ! No t'an fi a chufri, tchye,
 pouira fiyèta !
Rose - (tota remouaoye) Paorlin pao mè dè chin, chènya ! To chin
 l'è oubyao du li a gayao gran tin ! Ché proû ke la pouaorta
 dè vothon kâ m'è djiyémé jou kotaoye. E bin, dona è vo, vo
 cheri parin è marèna po le poupon ke vindrè chit chti l'outon.
Mark è Koläte - Ô vouê, adon !
Pol - Ché l'è na fiyèta, cherè a non Claire, l'é tan préya po rè
 vère bî
Koläte - E che l'è tchye on bouébo ?
Mark - (in la pouthenin) Tè ! Tchye on pouébo !!!
Pol - Cherè a non Lucien, kemin le mädzo ke m'a opèrao ; è in chèn-
 kon, no li betèrin le doô non i doû père-gran ou bin i duvè m
 mère-gran. (a Mark è a Koläte) Vo j'îthè kontin d'avi djiyora
 on piti poupon ?
Mark è Koläte - (in choûtin dè dzoûyo) Ô vouê ! (in-n'abrançhin lou
 dona) Mârci, dona !
Rose - Abrançhidè ahebin chènya ! (l'abrançhon)
Koläte - (a Pol) Chi, ou mintè, vo le vürè du to piti.
Pol - Mârci, Rose, mârci a ti ! è chuto mârci ou bon Djiy è a Notha
 Dona (To remouao) Tchye'è yo fê, por avi tan dè bouneû ?

R E D J Ô

=====

Laus Deo et Mariae, Matri meae dilectissimae. 6 VIII 1977

N.B. - Tous droits de reproduction, d'exécution, et de traduction ou
 adaptation réservés. Pour tous renseignements, s'adresser à l'auteur.

François-Xavier Brodard

1545 1634 La Roche

Ah ! Kemin le mondo l'è bî !
 To l'è hyärtao, to l'è novi !
 Ora ke chu fro du ha foûcha
 Yô ma ya l'è jou dodz'an hyoûcha !

Kan t'îrè na dzoûna pechâla,
T'îrè ko lè-j'aobro hyori,
Rose, ou frè chèlâ dou fûri.
Ma ora, kemin t'i pye bala ! Rêf.

Tè-j'infan tè fouaoman na korna
T'i kemin lè-j'aobro l'outon
Kan chon tsärdjyî, ke chinton bon.
Kemin t'i bala, dzoûna dona ! Rêf.

A vo, méjon, kouthè, velaodzo,
Vani dou payî gruvèrin,
Dzâ è djiythè, ke novèyin
Krèyé pao dè rèvère on yaodzo ! Rèf.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 104